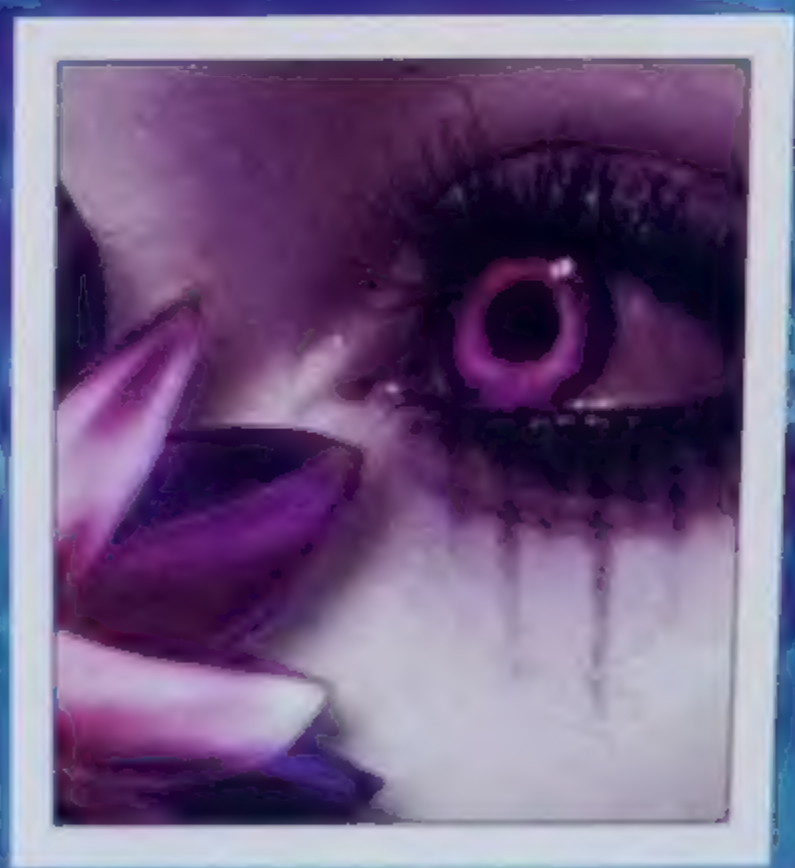

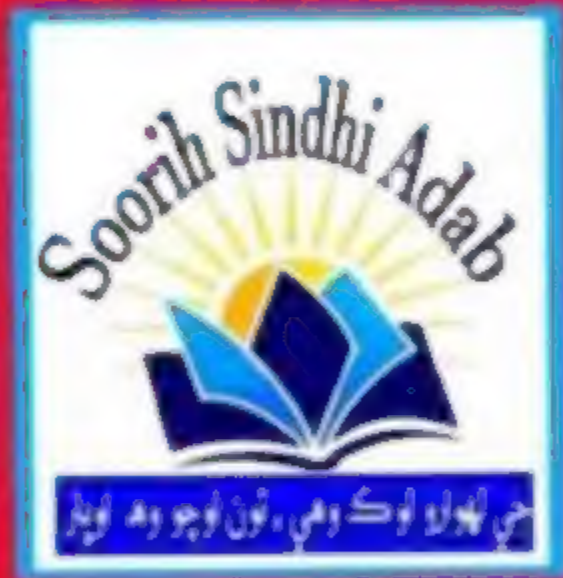
نیرا خواب

میر حاجن میر

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

نیرا خواب

(شاعري)

میر حاجن میر

سچائي اشاعت گھر دڙو

2012ع

اسٽاڪسٽ

- پٽائي بڪ هائوس گاڏي کاتو حيدرآباد
- Cell#0322_3011506
- سنڌي ادبي بورڊ جو بڪ اسٽال حيدرآباد
- قليچ ڪتاب گهر لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد
- سنڌيڪا بڪ شاپ گاڏي کاتو حيدرآباد
- ڪلچر ڪتاب گهر سامهون ايم پي اي هاسٽل ڪراچي
- گل ڪتاب گهر لکي در شڪارپور
- مهراڻ ڪتاب گهر گهنٽي ڦاٽڪ نيٽر سپنا لان لاڙڪاڻو
- مهراڻ ڪتاب گهر سانگهڙ فون: 03332920933
- فڪشن بڪ هائوس رابع اسڪوائر حيدرآباد
- شاه لطيف ڪتاب گهر گاڏي کاتو حيدرآباد

سچائي اشاعت گهر جو ڪتاب نمبر 92 هون

حق ۽ واسطا محفوظ

ڪتاب جو نالو :	نيرا خواب
موضوع :	شاعري
شاعر :	مير حاجن مير
ڇاپو :	پهرين، ڊسمبر 2012
ٽائٽل ٻڌائين :	مور ساگر
ڪمپوزنگ :	جهانزيب جوڻيجو
ڇپائيندڙ :	ساحل پرنٽرز رابع اسڪوائر حيدرآباد
ڇپيندڙ :	سچائي اشاعت گهر - ڊڙو فون: 0301-3640468
	ساحل پرنٽرز اينڊ پبلشرز حيدرآباد 03332634650

قيمت: = Rs. 150/-

ارپنا

مخدوم محمد جعفر بوبڪائي

ديوان ننديرام مير چنداڻي سيوهاڻي

(جنهن پهريون درسي سنڌي ڪتاب 1853ع ۾ مرتب ڪيو)

حڪيم فتح محمد سيوهاڻي

گورڌن ڀارتي

۽

محمد ابراهيم جويو

سٽا

- ❖ پنهنجي پاران يوسف سنڌي 8
- ❖ دل تي اڪريل چٽ (مهاڳ) وسيم سومرو 9
- ❖ نمر جي ٿڌڙي چانق پروفيسر عزيز ڪنگراڻي 16
- ❖ آءِ نديءَ جيان چلي ج.ع. منگهاڻي 21
- ❖ شعر اوندھ ۾ تيلي پاري جو ڪم ڏيندا شاعر پاران 23

غزل

- يادن جا ڪي ڏيپ ٻرن ٿا چاندوڪيءَ ۾ 27
- شال هلندو رهي روشني جو سفر 28
- سار خوشبورات تنها هيڪلائي 29
- چاندوڪين ۾ چاهه لڄي ٿو موٽي آ 30
- توڙي ايندي ڪيا پير چالا هئا 31
- جيون ڪانه خوشي ڪا ماڻي 32
- ڏور آ ڪيئن ڏجي روشنيءَ کي چمي 33
- هوءَ جاليتو پائي وئي آ 34
- ياد ايندو رهيو ڪا وري شام جو 35
- هيءُ درد ڪهاڻي آ 36
- هوءَ جا آئي ڪمري ۾ 37
- شيشا رستا سارا 38
- باهه جي تانڊن مٿان گذران پيو 39
- ڪونڌيو آ اڃا روشنيءَ جو ٻرڻ 40
- شام نيري ڍنڍ تي آڙي لڳا 41
- هن جو ڪوليا وار هوا ۾ 42
- تاريخن جو شيشو ميرو 43
- روشنيءَ جان هيو عڪس شيشي جو 44
- ڪچي گهر جا ڪوٽ ڪري پيا 45
- دل ۾ درد لڪائڻ گهر جي 46
- اڪثرين ۾ اٿيم سڀنا 47

- 48 • هير ٽيبل سانوري
- 49 • پيار هو ڪجهه ۽ غمن جو سلسلو
- 50 • درد دل جون شدتون
- 51 • درد جو رشتو مونسان سڳو
- 52 • روز ڪو سالڙڪ هاري چوڪري
- 53 • پرينءَ شهر مان اچي رهي آ
- 54 • تون نه پنهنجو ڪندينءَ آنءَ ويندس رلي
- 55 • عڪس جڏهين ڪي ورن ٿا
- 57 • رڳورت جي بلبو
- 58 • چنڊ تارا تڪن
- 59 • آڪاش ڪلي هيٺان
- 60 • تون قبولين شال هي
- 61 • بي رخيءَ جو درد تو مونکي وڌي
- 62 • يار اسان کان چين ڪسي ويا اوجاڳا

وايون

- 63 •
- 65 • دل جي گهايل گهاٽ تي
- 66 • آئين ياد پرين
- 67 • آسمان جي رنگ جهڙو
- 68 • هي لاش پيو ترڱي
- 69 • ڪانهي ڪاڻي پي ملي
- 70 • يار اسان کي پيار
- 71 • نيرا نيرا خواب ها
- 72 • هي جو قهر شهر ۾
- 73 • تنهنجي هٿن تي
- 74 • باغ مان جي گل چنو
- 75 • انڌن جي شهر ۾ ويهي
- 76 • آهي جو اي ميل
- 77 • سائو موٽ سگهو
- 78 • يادن کي تون جهل
- 79 • قليون ٽاڪين ٿي
- 80 • جيئون چولو هي

- 18 • پيرن پر پاييل
- 82 • هو جو آب مٿان
- 83 • مون کي گهاٽل واسطي
- 84 • هڪڙو ماڻهو مت هيو
- 85 • منهنجو ماڳ پيو
- 86 • جيڪر ڏوهه هجي
- 87 • واهيءَ جي ڀرسان
- 88 • هلڪي هلڪي بوند وسي
- 89 • چانور چونڊيندي
- 90 • هي جو ويندڙ هوت ڏي
- 91 • پارا آهن پوءِ جا
- 92 • هڪڙي ڳالهه چوانءَ
- 93 • نه ٿو تون سڃاڻي
- 94 • توکي وڇڙڻ جو
- 95 • عشق پر جهڙو نچندو آهيان
- 96 • بي رخيءَ جا ڏير اري
- 97 • آئين تو جو اوچتو
- 98 • ڌرتي ساري پئي جلي
- 99 • هڪڙي تنهنجي ياد
- 100 • سانوڻ جا سڌڪا
- 101 • جيون سڀتو آ
- 102 • توکي ڏسندي
- 103 • ڪير نه وڙهندو آلا

نظم

- 105 • ها! پر ڪنهن جي ذات انوکي
- 107 • دل ٿي چاهي
- 109 • هوا خاموش ٿي وئي آ
- 110 • ڪي انڪ اُگهاڙا ماڻهو هن
- 111 • ماريو ويو
- 112 • ڏيڍو ٿا ٻه ترانيل
- 113 • استاد بخاري کي پيٽا
- 120 •
- 121 •

نيزو

پنهنجي پاران

سچائي اشاعت گهر پاران نئين ٿي جي سُئي شاعر "محترم مير حاجن مير" جو ٻيو شعري مجموعو "نيرا خواب" اوهانجي هٿن ۾ آهي. سچائي اشاعت گهر سدائين اها ڪوشش ڪئي آهي ته نئين ٿي جي ليکڪن جي همت افزائي ڪجي. انهن جا ڪتاب ڇپائجن ۽ کين موقعاً فراهم ڪجن ته هو پنهنجون لکڻيون پڙهندڙن تائين پهچائين. سنڌي ٻولي جا هينئر ڪيترائي اهڙا ليکڪ آهن، جن جي لکڻين کي سڀ کان پهرين "سچائي اشاعت گهر" ئي ڇپائي پڌرو ڪيو.

مير حاجن مير، هاڻ پڙهندڙن لاءِ ڪو نئون نالو نه آهي، هن کان اڳ سندس شاعريءَ جو مجموعو "رنگ خوشبو ۽ گل"، ڇپجي پڙهندڙن تائين پهچي چڪو آهي.

مير حاجن مير، هڪ ڪلمڪ، يارويس، مهربان، هڏ ڏوڪي ۽ قلندر جي نگرِيءَ جو رهاڪو هئڻ ناتي قلندرانہ طبيعت جو مالڪ آهي. ان سان گڏ هو هڪ حساس ۽ با شعور فرد هئڻ جي ناتي، هر قسم جي ٿيندڙ وار تائين، پوڳنائن ۽ پيڙائن کي روح جي گهراين تائين محسوس ٿو ڪري. جنهن جي نتيجي ۾ سندس اندر جا احساس لفظن جو روپ وٺي، ڪڏهن غزل ته ڪڏهن وائي، ڪڏهن هائيڪو ته ڪڏهن بيت جو روپ اختيار ڪري ٿا وٺن. مير حاجن جي شاعريءَ ۾ ندرت سان گڏ، صوفيائون رنگ به غالب نظر اچي ٿو ان ڪري مير جي شاعري پنهنجن ٻين همعصرن کان ٿوري مختلف نظر اچي ٿي.

يوسف سنڌي

0301_3640468

دل تي اُڪريل ڇٽ

(مهاڳ)

هي هڪ پراڻو پهاڪو آهي. ”جاءُ اُها جلندي آهي، جتي باهه ٻرندي آهي.“ ائين منهنجي ذات ڪن سماجي حادثن جي آڳ ۾ مسلسل جلندي رهي آهي. ان ڪري ٻين ڪيترن ڪمن سان گڏ لکڻ به ڇڻ مون کان وسري ويو آهي. لکڻ لاءِ ۽ خاص طرح تخليقي لکڻ لاءِ اجائي ڪوشش بي معنيٰ هوندي آهي. ان ڪري مون زور ڏئي ڪڏهن به لکڻ جي ڪوشش نه ورتي آهي. منهنجي ويجهو شعر هجي يا نثر هڪ اندروني اُچل کان سواءِ ڪجهه به نه هوندو آهي. اهڙي اندروني اُچل جا ساگر مان لوهه ڏئي اُڀرندي آهي. جنهن کي ڪير به روڪي نه سگهندو آهي.

منهنجي ان اُچل جي انتظار ۾ ڪي مهاڳ سڙندا رهيا آهن. جن مان ٻن ڪتابن جا سرچڻهار مايوس ٿي رسي ويا آهن. پر مير حاجن مسلسل پنهنجي ڪتاب جي مهاڳ جي انتظار ۾ آهي. ۽ مان مسلسل کيس دلاسن جي چانوري ۾ ترسانيندو آيو آهيان. هن وٽ وڌيڪ برداشت آهي. جنهن اڃان تائين آسرو پليو ناهي. جيئن شيخ اياز جي ست ”پلي آس ٿر مان نه آ، ٿوهرن“ آهي.

اڄ وري مير حاجن جي ڪتاب جا ورق پڙهيا اٿم. پڙهندي پڙهندي پتڻن تي ڪڪر چيري اُس لهي آئي آهي. جا ڪجهه گهڙيون اڳ اوڀر جي اپريل سج ۾ اوجھل هئي. تخليق جو عمل به ائين وقت سان گڏ سفر ڪندو آهي. ڪڏهن اهو ستارا ستارا رات وانگر هوندو آهي. ڪڏهن اهو پرھ جي باڪن وانگر هوندو آهي ۽ ڪنهن اُس چانو جي پاڇن وانگر هوندو آهي. هي سفر نه رڳو بي انت آهي. پر مسلسل سفر به آهي. جيئن هن ڪتاب جي شاعريءَ جو سفر آهي.

هيءَ مير حاجن جي شاعري آهي يا سندس اهي ڏنل نيرا نيرا خواب آهن، جن جي پس منظر ۾ هن جي جاڳ ۽ ننڊ جو سفر ٺهليو پيو آهي. منهنجي نظر ۾ شاعري نيرن نيرن خوابن جو سفرنامو هوندي آهي، جن کي عام اکيون ايترو چٽائيءَ سان نه ڏسي سگهنديون آهن، جيئن وڃو خاص اکيون ڏسي سگهنديون آهن.

مير حاجن جي شاعريءَ جي پهرئين مجموعي جو نالو ”رنگ، خوشبو گل“ هو جيڪو هن ساڳي پيار منجهان، سيوهڻ مان، مون ڏي نوابشاھ اُماڻيو هو جنهن پيار سان هن پنهنجي پئين شعري مجموعي جو مون ڏي هي مواد اُماڻيو آهي جنهن جو نالو ”نيرا خواب“ آهي.

فرائڊ خوابن کي ننڊ جي تڪميل لاءِ ضروري سمجهي ٿي، مان ننڊ سان گڏ هڪ مثالي سماج اڏڻ لاءِ به خوابن کي لازمي قرار ڏيان ٿو ان ڪري به ته خواب جا ان نفسياتي سرحدون اورانگهي سماجي عمل جو حصو بنجن ٿا ته هڪ تشيل جي شڪل اختيار ڪري وڃن ٿا هاڻ جڏهن اسين خوابن بابت ڳالهائينداسين ته اُهي خواب هڪ شاعر جي اُٿيل تشيل ٿي هوندا ۽ اهي اکين کان وڌيڪ سماج جي ترجماني ڪندي نظر ايندا.

”نيرا خواب“ ڇو؟ ان جو جواب شاعريءَ جي تشيلي خوابن مان به ڳولي سگهجي ٿو ته پنهنجي تصوراتي دنيا مان به تلاش ڪري سگهجي ٿو هونئن منهنجي نظر ۾ خواب جو ڪوبه هڪڙو رنگ نه هوندو آهي، بلڪه ان جا اوترا رنگ هوندا آهن، جيئريون يادگيريون هونديون آهن، جيئرا اوجاڳا هوندا آهن، يا جيئرا بي چئن خيال هوندا آهن.

مير حاجن جي شاعريءَ سنڌي شاعريءَ جو نئون جوان آواز آهي، ان ۾ سيوهڻ جي نگران جهڙي گونج به آهي ۽ ميل ۾ گهمندڙ خواهشمندن جي ان تن به آهي.

مير حاجن جي هن شعري حساب ۾ خواب، حاندوڪيون يادگيريون

ڪجهه سرس آس ڳالهه هن جي غزل دار شروع ڪجي ٿي

هڪ شڪاري هيو هن کي گهائي ويو

ڪونه پورو ٿيو نيرڳيءَ جو سفر!

وار ڪوليا مسجد! آهي خوشبو اُتي.
من ۾ مُرڪي پيو عاشقيءَ جو سفر!

وقت جي ڌوڙ ۾ شهر لُٽجي ويا،
هڪ لڏاڻو نه هئو ڪيئي نالا هئا.

هونئن ته اوندهه هئي، زندگيءَ ۾ رڳو
تون جو آئين ته ٿي ويا اُجالا هئا.

ڪوٽه مندر ڪليا ۽ مسجد ۾ گم
مون عبادت ڪئي، آدميءَ کي ڇمي.

شام جُهرڙالي، هير ٿڌيري
من کي ياد ورائي وئي آ.

نيري آپ جي مٿان اڄ به ڪُونجون ڏسي،
جيءُ جُهرندو رهيو ڪو وري شام جو.

گل ڪونه ڪپھ جو ڪو ڪيئن پاڻ ڍڪيون اُوگهڙ،
سئو گهاو سٺا ماڻهن، ڪنهن ڪين خوشي ماڻي،
توڪي به وٺي ڏينديس، هن عيد تي مان ڪپڙا،
ٿي ماءُ چيو ڌيءُ کي، تون روءِ نه ڌيءُ سيائي!

تاريخن جو شيشو ميرو تحريرن جو شيشو ميرو
صديون گذريون ڪنهن به نه اُگهيو تصويرن جو شيشو ميرو

ڪچي گهر جا ڪوٽ ڪري پيا پاڻيءَ ۾،
منهنجا سارا خواب ٻڏي ويا پاڻيءَ ۾.

پوپت جهڙو سندر جهڙو
نيٺن ۾ ترسائڻ گهرجي.

مٽ پيالو پيئڻ کان پوءِ،
جُهمي جُهمي ڳائڻ گهرجي.

ڪو چاه ملي دل کي، ڪو درد وڃي گهٽجي،
ڪو گيت نئون ڇيڙيون، سرتار جي موسم ۾.
موسمون ته چار ٿينديون آهن، پوءِ هيءُ سرتار جي ڪهڙي موسم
ٿيندي آهي؟ ها هيءُ سرتار يا سنگيت جي هڪ الڳ موسم ٿيندي آهي، جا
صرف شاعريءَ جي جهان ۾ جنم وٺندي آهي.

مير حاجن جي مٿين غزل جي ٽوئن شعرن مان، هن جي پختگيءَ کي
اوس محسوس ڪري سگهجي ٿو فني پختگيءَ سان گڏ هن وٽ جيڪا
فڪري گهرائي آهي، ان کي ڏسي يقين ٿي وڃي ٿو ته هيءُ شاعريءَ مير
حاجن جي انهن اوجاڳن جو ثمر آهي، جنهن جي چاليهي ۾ پڇي به هو محو
سفر ۾ آهي ۽ ٽڪو نه آهي.

مان پيش ٿيل مثالي شعرن جي ست ست تي بار بار سوچيان ٿو ۽
خوشيءَ سان گڏ حيران به ٿيا ٿو ته هيءُ شاعري هوائي نه آهي، جا هڪ
جُهوئي وانگر اچي ۽ بدن چُهي گم ٿي وڃي بلڪه هيءُ شاعري پڪاسو جي
تصويرن جي رنگن وانگر آهي، جنهن جا احساس صديون گذرڻ بعد به گم
نه ٿي سگهيا آهن، هڪ هڪ شعر تي تبصرو اڃا ٿيندو مان هڪ شعر
جي افاديت ويچارين ٿو جنهن ۾ تلميح جو استعمال آهي

وقت جي ڌوڏ ۾ شهر لٽجي ويا،

هڪ لڊائو نه هو ڪيئي نالا هئا

هن شعر پڙهڻ کان پوءِ منهنجي آڏو شاهه جي رسالي منجهان
سر ’مومل راتو‘ هڪدم تري اچي ٿو ۽ لڊائي جا اهي سڀ تاريخي ڪردار

تری اچن ٿا، جن جي ڪهاڻين جا رنگ اڄ اسان جي عشقيءَ تاريخ جو امر
حصو آهن

تخليقي شاعري ذهن ڏونڌاڙي ڇڏيندي آهي، تخليقي شاعري رڳو
حال جي ترجمان نه هوندي آهي، پر اها ماضيءَ سان گڏ مستقبل جي آئينه
دار به هوندي آهي، جيئن مير حاجن جي هيءَ وائي آهي:
دل جي گهايل گهاٽ تي،

نيٺ ڇمڪي ڇنڊ پوندو!

نيٺ پنهنجي ديس جي،

ڪاري ڪاري هاٿ تي،

نيٺ ڇمڪي ڇنڊ پوندو!

بر ۾ باهيون ٿيون ٻرن،

ٿر جي واري واٽ تي،

نيٺ ڇمڪي ڇنڊ پوندو!

جيتوڻيڪ هيءُ هڪ عروضي وائي آهي، پر ان جي سٽن جو سٽاءُ
ڪلاسيڪ آهي، ”دل جو گهايل گهاٽ“ يا ”ٿر جي واري واٽ“ ڪلاسيڪ
احساس جون سٽون آهن.

مير حاجن ماترڪ ڇنڊ تي به وايون لکيون آهن، ڪجهه بند هيٺ
ڏيان ٿو:

ڪانهي ڪاڻي پي ملي،

پير رکڻ جي جاءِ،

شيشا شيشا راه آ.

نيرا نيرا خواب ها،

سايو ڪين ٿيا،

منهنجي اکڙين جا.

هڪڙي ڳالهه چوانءِ،

ڇا لڌ رسندي آڻا!

ٿوري ٿوري ڳالهه تي.

مير حاجن جي شاعري مشاهدي سان گڏ پنهنجي مشق ۾ به پڇي رهي آهي. اها ڪيترن هنڌن تي پنهنجو سلوٽو ۽ سڌو رستو به ٺاهي چڪي آهي. جيئن هنن ٽن بندن ۾ ٽي الڳ الڳ سٽون وينگس جي سڌي سينڌ وانگر آهن. "شيشا شيشا راه"، "نيرا نيرا خواب" يا "ٿوري ٿوري ڳالهه" مير کي وڌيڪ شاعريءَ جي ويجهو اچڻو پوندو ان جي وڌيڪ نازڪي ۽ گهرائيءَ کي پنهنجو ڪرڻو پوندو. ڪڏهن ڪڏهن لفظ اندر جي گهرائيءَ کي نه به اوتي سگهندا آهن. ايئن ڪجهه شاعريءَ جا تصور ورجائجي ورجائجي عام ٿي ويندا آهن. ۽ پنهنجي خاص معنويت وڃائي ويهندا آهن. تڏهن شاعر کي گهڻو ڌيان رکڻو پوندو آهي. هر هڪ ڳالهه جي هڪڙي اصل ڪيفيت، اصل حساسيت ۽ اصل سطح هوندي آهي. ان کي چٽو وقت خاص خيال رکڻو پوندو آهي نه ته ان کي بلڪل نظر انداز ڪري ڇڏبو آهي. نه ورنه ان کي وڌائي پيش ڪبو آهي جو ڳالهه جي حقيقت مصنوعي ۾ بدلجي وڃي. جيئن:

آئي جو اي ميل،

ڪمرو خوشبو ٿي ويو

اي ميل جي اچڻ سان ڪمرو خوشبو نه ٿي سگهندو آهي. بلڪه پڙهندڙ جي احساسن جي ڪيفيت خوشبو ٿي سگهندي آهي. باقي ڪڪرن جي برسن سان پهرين اڱڻ پوءِ ڪمرو خوشبو ۾ بدلجي ويندو آهي. سٽون جڏهن پنهنجي پوري ۽ تازماني نه ڏئي سگهنديون آهن، ته پوءِ اهي وڌيڪ اجاريون ٿي وينديون آهن. وڌيڪ اندر ۾ اڻ ٿڌ پيدا ڪري ڇڏينديون آهن. اهڙي اڻ ٿڌ پڙهندڙ کان وڌيڪ شاعريءَ جي تخليقي عمل ۾ پيدا ٿيل گهرجي هڪ سچي شاعر لاءِ بنهه ضرور آهي ته هن کي معنيٰ سان گڏ لفظن ۾ ترنم جو به علم هجي هن کي خبر هجي ته ڪهڙا لفظ ڪيئن ترنم پيدا ڪندا آهن. ۽ ڪهڙا لفظ منجهن اچي ترنم ٿوريندا آهن. جي شاعر ان کان لاپرواهه ٿي ويو ته پوءِ هن جي شاعري ڪڏهن به هوا جو گيت نٿي بنجي سگهي. هر سچي شاعر جيان مير حاجن جي به آس آهي ته

هن جي ديس تي هميشه ڪڪر وسندا رهن، ۽ هن جي مٿي مهڪندي رهي
۽ هير خوشبو ٿي گهلندي رهي.

هلڪي هلڪي بوند وسي،

پوڏيسر جي مٿي مهڪي،

خوابن کي تعبير ملي

شاعر رڳو خوابن جا ترجما نه هوندا آهن، بلڪه اُهي خوابن جي تعبير
لاءِ جاکوڙي به هوندا آهن.

مير حاجن پنهنجو شاعرانو اظهار غزل وائي، ڏيڍوڻي، نظم ۽ ٻين
صنفن ۾ ڪيو آهي، اها گهڻ صنفِي مشق به ساڳي پري ٿي ته هو هڪ رُخو
شاعر نه آهي هن جي هڪ نظم ”ذات انوڪيءَ“ جو به سئون آهن:

گهائي چانو به ٿيندي آهي،

دل تي چٽ چٽيندي آهي!

ذات جڏهن گهائي چانو ٿيندي ۽ دل تي چٽ چٽيندي آهي، تڏهن
فطرت کي مٿس گهڻو پيار ايندو آهي، مون کي به مٿس پيار اچي ٿو مان
مهاڳ جي پوري / اڻپوري ڳالهه مير حاجن جي هڪ ڏيڍوڻي تي ختم
ڪريان ٿو جنهن تي مرشد لطيف جي بيت ”اڪين ۾ ٿي ويهه“ جو روشن
چانورو آهي.

رک پيار اڪين ۾ تون!

ڪر هاڻ ڪٿي پنهنجو ويهار اڪين ۾ تون!

وسيم سومرو

برسات جي شام

30 آگسٽ 2012ع

عظيم ڪالوني، نوابشاهه، سنڌ

نم جي ٿڌي چانو جهڙو شاعر

جديد سنڌي شاعري جي ميدان ۾ نوجوان شاعرن، پنهنجي شاعراڻي هُڳاءُ سان سنڌي شعوري ادب کي قابلِ ذڪر بڻايو آهي. پنهنجي هر عصر دور ۾ شاعرن جي وڏي پيڙ ۾ پنهنجي منفرد شاعراڻي اظهار وسيلي جن نوجوانن سرهاڻ سان واسيو آهي تن ۾ مير حاجن مير به شامل آهي. جن تخليقي شاعرن پاڻ مڃايو آهي، ان صف ۾ مير حاجن مير جو به نالو ڪشي سگهجي ٿو روايتي ۽ غير روايتي پيچرن تان گذرندي، مستقبل مزاجي ۽ جهد مسلسل سان شاعرانو سفر جاري رکيو آهي. ان ڪري مير حاجن مير پنهنجي همعصر دور ۾ بهترين نوجوان شاعرن جي قطار ۾ پنهنجون نالو لکائي چڪو آهي. ٻين شاعرن جيان پڻ داخلي ۽ خارجي پهلوئن کي پنهنجي شاعري جو موضوع بڻايو آهي.

سندس شاعري ۾ رومانوي پهلو به نظر اچي ٿو پنهنجي شاعريءَ پهچ وسيلي موضوعن کي نهايت خوبصورتي ۽ حساسيت سان ڇهيو آهي سندس، غزلن، وادين، نظمن، ڏيڍوٺن، ۽ هائيڪن جا مختلف رنگ به آهن ته سماج ۾ ٿيندڙ وارتائن جي جهلڪ به سمائل آهي.

مير حاجن مير بهترين انداز ۾ پيار، محبت ۽ زندگي جي مختلف رُخن سان گڏ سماجي چڱاين لڳاين، بي حسين، ناانصافين ۽ ٻين اهڙن انيڪ مسئلن ۽ مامرن کي پنهنجي شاعراڻي حس ۽ خط سان ڇهيو آهي.

مير حاجن مير پنهنجي محبوب جي بي رخيءَ تي ماتم نه ٿو ڪري نه ان جي تحقير ڪري ٿو محض شڪايت ڀريو سوال ڪري ٿو.

مان تو تنها رهان سال ڪيئي ٿيا.

چون ٿو هيءُ ڪٿي بي رخيءَ جو سفر.

دلبر جي درد ۾ محبوب جي هر ادا توڙي ان سان سلهاڙيل هر معاملو من
موهيندڙ ۽ دل لڙائيندڙ هوندو آهي. مير حاجن انهن احساسن کي محبوب جو
وجود سڳندڙ جي ڪاڻ ۽ سار به خوشبودار لڳندي آهي. حسناڪي کي هن
طرح بيان ڪيو آهي:

وار ڪوليا سڄڻ آهي خوشبوءِ اٿي

من ۾ مرڪي پيو عاشقيءَ جو سفر

سار خوشبو رات تنها. هيڪلائي.

چنڊ چپ چپ نيڻ ۾ رجهي روشنائي.

خوشيءَ جو ڪٿو به خرار محسوس ڪندو آهي ته درد جي هلڪي
پٿري به پهاڙ ياسندو شاعر حساس هوندو آهي. سماج جي درد کي پنهنجو
درد، هو پنهنجي اردگرد جي ماحول ۽ حالتن کان ڪڏهن به بي خبر رهي نه
ٿو سگهي. انڪري سندس شاعري ۾ درد نه صرف سندس اندر جي درد جو
آواز آهي پر زندگي ۽ سماجي پهلوئن جو سڳو ڳانڍاپو آهي. سندس درد جي
جوت جي اوت ۾ مير حاجن درد ۾ به اُتساه جو پلٽ هٿان نه ٿو ڇڏي درد جي
انهن ڪيفيتن کي هن طرح بيان ڪري ٿو شاعري ۾ هرڻ لڳي ٿي.

درد لهجا متيا ٿي هوا جي مثل

زخمر ڪوسا هئا عاشقيءَ جو هرڻ

درد دل جون شدتون گهٽجن نه ٿيون.

پوءِ به توهان محبتون گهٽجن نه ٿيون

درد جو رشتو مون سان سڳو

شڪ به تڏهين مون کان پڳو

رات ڪاري هئي ۽ مفلسي مٿان
گهر اُڃاڙيو ڇڏي بيوسيءَ جو ٻرڻ

لفظ ٽانڊا هجن، ٿي ڪي جُگنو ٻرڻ،
راهه نئين ٿو ڏسي شاعريءَ جو ٻرڻ

ڏور ويندو رهيو شينمي نيڻ ٿيا،
ساهه ساڙيو ڇڏي بي رُخِيءَ جو ٻرڻ

ڪو ته هوندو درد دل ۾
ايئن ماڻهو نه رُئن ٿا.

توڪي به وٺي ڏينديس هن عيد تي مان ڪپڙا،
ٿي ماءُ چيو ڏيءَ کي، روءِ نه ڏيءَ سياڻي
مير حاجن مير به پرين جي سونهن ۽ سوييا ۾ بين شاهرن وانگر مسحور
نظر اچي ٿو:

ٿون جو گڏ آن پوءِ ٿيو
جيئڻ جو احساس، تون ئي مون لاءِ خاص آن.

پارا آهن پوءِ جا،
آس ۾ پئي ٿي حُٿان، ڪڏهن ايندي مينڊار.

تون سار اماڻين ٿي،
مان سمجهان ايئن ٿو چڻ پيار اماڻين ٿي

سماجي اُتل پُتل کان هرگز غافل ناهي. مير حاجن مير سماجي تبديليءَ جي اُتساه پري سوچ رکندڙ شاعر آهي. مير سماجي تبديلي يا انقلاب ۾ به ويساه رکي ٿو ته ان جي آس ساه ۾ سانديندي خود به اُن جو حصو بڻجي پوي ٿو:

انڌ سان اوندھ سان
دونا روز لڙن آئينداسي سوجھرو

دل چاهي ٿي رخ هوا جو زوريءَ موڙيون.
دل چاهي ٿي رات جا ڪارا پڙا ٽوڙيون.

اڄ به پوڙهو ڳوٺ جو
سور ساڳا ٿو سٺي تون سدائين نند ۾.
مير حاجن مير پنهنجي غزلن ۾ نوان نڪور ردیف به ڪم آندا آهن. جيڪي نوان اصطلاح به بڻجي پون ٿا. هڪ سٺي شاعر جي خوبي، تخيلقي صلاحيت کي نروار ڪري ٿي، سندس شاعريءَ ۾ قافيي ۽ ردیف جو نئون انداز سهڻو لڳي ٿو ”عاشقيءَ جو ڀرڻ“، ”جوڳهيءَ جو بدن“. لفظن جي ڪئميرا وسيلي، جيئن اظهاريو ويو آهي، اهو سٺي پختي شاعر هجڻ جو احساس ڏئي ٿو. مير حاجن مير جي شاعري ۾ عڪس نگاري به موجود آهي، سندس هيٺ ڏنل شاعريءَ ۾ عڪسن جي بهترين شاعراڻي هنر کي ڪم آندو آهي، جنهن جو مثال موجود آهي.

(1) وار کوليا سڄڻ، آهي خوشبوءِ اُٿي

(2) لمحولمحول لڳي ٿو موٽي آءُ

(3) ٿڌڙي ٿڌڙي هير گهلي ٿي موٽي آءُ

شاعر جي وڏي خوبي اها آهي جو مٿي ڏنل پهرئين شعر ۾ نظري عڪس به آهي ته سنگھڻ وارو عڪس به آهي، ٻئي شعر ۾ ذاتقي وارو عڪس ٻئي عڪس هڪ سٺ يا هڪ شعر ۾ ڪم آندا اٿائين جنهنڪري اهو ٻڌو عڪس به جڙي پوي ٿو ايئن سندس شاعري ۾ کوڙ عڪس موجود آهن.

مير حاجن مير جي شاعراڻي اظهار منجهان نم جي ٿڌڙ ڇانو جو
 احساس ٿئي ٿو ان لاءِ کيس نم جي ٿڌي ڇانو جهڙو شاعر چوندي ڪونه وڌاءُ
 محسوس نه ٿو ڪريان.

26 مئي 2012

پروفيسر عزيز ڪنگراڻي
 گورنمينٽ ڊگري ڪاليج جوھي
 ❀

آءُ نديءَ جيان ڇلي

سنڌي ادب ۾ نشر جي پيٽ ۾ شعر وڌيڪ لکڻ جو رجحان / لاڙو آهي
ته نشر لکڻ لاءِ وقت ۽ مطالعو ضروري آهي.
ائين سنڌ ۾ سنڌي شاعريءَ جي ڪتابن جو وسڪارو زور شور سان
جاري آهي (ماشاء الله)

انهيءَ وسڪاري سنڌي قوم ۽ ٻولي کي ڪيترو لاڀ ڏنو آهي؟ اهو
سوال پڇڻ چاهيندي به نه پڇنديس! جو جواب جو ساھس نظر نٿو اچي.
خير وسڪارو وسڪارو آهي وسڻ گهرجي ضرور قل ڏيندو.
سنڌ ۾ شاعرن جي گهڻائيءَ تان هڪ عراقي چوڻي ياد آيم ته وڻ جي
پٺيان اوهان کي هڪ شاعر ملندو اندازو لڳائڻ لاءِ ته تڏهن عراق جي آبادي
اٽڪل 2 ڪروڙ 50 لک آهي جڏهن ته عراق ۾ 3 ڪروڙ 80 لک ڪجيءَ جا
وڻ آهن

خير اهو ته هڪ پوڳ آهي باقي اها ضرور سنجيده ڳالهه آهي ته اهي
جيڪي ڌڙا ڌڙ سنڌي شاعريءَ جا ڪتاب اچن پيا انهن سنڌي شاعريءَ جو
معيار ڪيترو وڌايو آهي ۽ انهن سنڌي ٻوليءَ کي ڪيترو مالا مال ڪيو
آهي.

مغرب جي عظيم شاعر بئلس سينڊ براس جنهن جا نظم جديد ليکيا
وڃن ٿا اهو چوي ٿو ته ”هو شاعر آهي ان ڪري ٻولي جي معاملي ۾ ڏاڍو
حساس آهي لکڻ کان اڳ ڊڪشنرين مان لفظن چونڊي ٺاهي رکندو آهي.“
اسان کي مٿين ڳالهه سان مڪمل سهمت هئڻ گهرجي ضروري آهي ته
هڪ شاعر کي عام ماڻهوءَ کان وڌيڪ ٻولي ايندي هجي لفظن جو ذخيرو

موجود گهرجي جڏهن اسين ڏسون ٿا ته نظر اڳيان سنڌي ٻولي ڪمزور ۽
هيٺي نظر اچي ٿي ڪا ڳالهه فخر نه فڪر جهڙي آهي.
وس ته وس مند مڙئي مينهن جي

۽ اسانجو نوجوان شاعر مير حاجن مير پڻ انهيءَ وسڪاري کي وڌائڻ
جي موڊ پر آهي ۽ سندس شاعريءَ جو ٻيو ڪتاب ”نيرا خواب“ آرڻ پر آ
تير ٿو ٿيڻ لاءِ ڳانڍا هڻي بيٺو آهي.

”نيرا نيل، ته هوندا آهن، ڇا؟ نيرا خواب به“ آهن.

اهو سوال مون کائونس به پڇيو هيو! جنهن جو جواب (ندارد)
سندس ڪتاب پڙهڻ لڳيم ته سنڌي نوجوان شاعر سجاڳ ۽ قبوليندڙ
ذهن آهي انهيءَ ڳالهه خوشي ڏنر.

مير حاجن مير جو پهريون ڪتاب ”رنگ خوشبو ۽ گل“ کان نيرا
خواب وارو سفر مناسب لڳو. سٺو به ائين آهي ته ماڻهو جي پهرين وڪ کان
ٻي وڪ اڳيان هجي، ”نيرا خواب“ ۾ غزل ۽ مختلف صنفن تي ڪيل مشق سٺي
لڳي.

تون نه پنهنجو ڪندين؟ آئون ويندس رلي
آءُ مونڏي وري تون نديءَ جيان چلي
نديءَ جيان چلي موت کائڻ وارو وڻندڙ استعارو آهي
هڪ ٿيڙو ۾ انتظار ۽ آسائشي جيءَ جي درماندگي واه جي آهي.

نر جي ٿڌڙي چانو
شايد هوءِ اچي پئي
ڪان ڪان ڪن ٿا ڪانو

مير حاجن مير جي شاعري مون کي گهڻن سنڌي شاعرن کان پختي ۽
گهري لڳي. اُميد ته جيئن پوءِ تيئن سندس ذات نڪرندي ويندي (آمين)

ج.ع. منگهائي

ڪراچي

شعر اوندھ ۾ تيلي ٻارڻ جي ڪم ڏيندا

”ڪنهن ڏاهي چيو ته يادون ڪڇڻ سبقن وانگر هونديون آهن، جن کي ماڻهو سدائين ورجائيندو رهندو آهي.“ مونکي ياد آهي اوهان آڏومون پنهنجو پهريون ڪتاب ’رنگ خوشبو ۽ گل‘ جڏهن آندو هيو اوهان ان کي قبول ڪيو مانائتي موت ڏني. لاڙ جي پتن مان فونون ۽ خط آيا. ٿر جي خوبصورت شهر مٺي مان به دوستن جا ڪتاب پڙهڻ کان پوءِ منهنجي همٿ افزائي ڪئي ته اتر سنڌ مان ڪيترن ئي پڙهندڙن پسند جو اظهار ڪيو. آءٌ ان لاءِ اوهان جو ٿورائتو آهيان.

ٿورا ۾ ٿورا، مونتي ماروٿڙن جا،
ٿر ۾ واري ٿورڙي تهاڻ گهڻيرا،
پلايون ۽ پيرا، ڳڻي ڳڻيا ڪيترا.
(شاه)

ان اميد سان ته آءٌ پنهنجو ٻيو ڪتاب ”نيرا خواب“ ڪڍي حاضر ٿيو آهيان اميد ته قبول پوندو. هن ڪتاب جي شاعري گذريل ڪتاب کان پوءِ ڪئي آهي بلڪل نڪور شاعري آهي. ڪارل مارڪس چيو ته، ”زندگي جو مقصد ڪائنات جو شعور حاصل ڪري بي سهارن انسانن جي زندگي ۾ حوصلا پيدا ڪرڻ ۾ مرجهايل چهرن تي مرڪ آڻڻ آهي.“ مون ڪوشش ڪئي آ ماڻهن جي درد، سورن ڏکڻ ڏاکڻ، جي ترجماني شعر وسيلي ڪري ايوائن تائين پهچايان منهنجا هي شعر اوندھ ۾ تيلي ٻارڻ جو ڪم ڏيندا، سڪون ڏيندا اُتساه ڏيندا.

شاعري جا روح تائين نه ٿي پهچي، ان کي شاعري نه ٿو چئي سگهجي سنڌ ۾ هن وقت ناول تمام گهٽ ته شاعري گهڻي کان گهڻي ٿي رهي آهي، ڪجهه شاعر تمام سٺو لکي رهيا آهن ته ڪي وري ڏڌڙ ۾ پير هڻي رهيا

آهن. محنت کان لنوائن ٿا ڪتاب مٿان ڪتاب، فڪر کان وانجهيل شاعري غزل ۾ نظر، هڪ نظر ۾ ٻن ٻن ٽن ٽن نظمن جا خيال، وائي جي نموني غزل، منهنجي چوڻ جو مقصد ته هر صنف جو گهاڙيتو (Forment) الڳ آهي، هئڻ گهرجي، غزل کي غزل رهڻ ڏنو وڃي، گيت، ترائيل، وائي، هائيڪو ٿيڙو ڏيڍوڻو دوهو ڪافي، نظم ۽ ٻين صنفن کي پنهنجي لهجي ۾ رکڻ گهرجي، غزل ته نازڪ صنف آهي، ان جو خاص خيال رکڻ گهرجي، هر صنف جو پنهنجو ميناڇ آهي، پنهنجو رڌم آهي، پنهنجو رنگ ۽ خوبصورت آهي.

منهنجي جيون کي ادب ٿي نڪاريو سينگارئون سنواريو آهي، آءٌ جيڪر شاعر نه هجان ها ته هڪ عام انسان هجان ها، زندگي شايد ڪنهن ڪم جي نه ٿئي ها، ڪتاب پڙهڻ سان ۽ ادبي ڪم ڪرڻ سان جيڪو مون کي سکون ملي ٿو اهو ٻي ڪم ۾ نه ٿو ملي، احساسن جي ڳالهه ڪندي فخر محسوس ڪريان ٿو هون به شاعر حساس ۽ طبيعت ۾ نفيس پڻ هوندو آهي، قوم جي درد کي پنهنجو درد سمجهندو آهي، ان شاعريءَ منهنجي زندگي کي روشن ڪيو.

تيا اندر ڀيرا غريب خاني ۾
آپ نه آڪي روشني ڪري

پروفيسر عزيز ڪنگراڻي ۽ محترم ج.ع منگهائي جا ٿورا جن پنهنجو قيمتي ٽائيم ڪڍي منهنجي شاعري تي رايا لکيا، خاص ٿورا محترم وسيم سومري جا جنهن ڪتاب جو مهاڳ لکيو مشتاق گبول، ذوالفقار گاڏهي عابد سيوهاڻي جا ٿورا جن ڪتاب بابت رايا ڏنا، منهنجي شاعريءَ بابت اوهان جي راءِ جو انتظار رهندو مون کي اميد آهي ته منهنجو هي پورهيو اوهان کي ضرور پسند ايندو

هير حاجن هير

شاهي بازار سيوهڻ شريف

0300_3275248

غزل

ڪو نه ٿيو آ اڃان روشنيءَ جو ٻرڻ
ڪين گهٽجي سگهيو زندگيءَ جو ٻرڻ.

يادن جا ڪي ديپ ٻرن ٿا چانڊوڪيءَ ۾
تنديڙ جا ڪي عڪس اچن ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

راييلن جي ديس جي راڻي توڻ لمحا،
دل ڪي ڏاڍا جهير ڏين ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

ٿانڊائڻ جي ٿر ٿر ٿر تي، درد اُٿن ٿا،
تنهنجا گهنگهرو چن چن ڪن ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

سمند ڪناري هن سان گڏجي پهر ڪٽيا مون،
هاڻي ويٺي پور پون ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

شيشي جهڙا، شهر جا ماڻهو پٿر ٿي پيا،
خواب اسان جا پن ٿي چڻن ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

چيچ سنهيءَ ۾ سونو چلڙو سندر ڪيڏو
هن جي ايندي شور مچن ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

”حاجن“ هاڻي دل ڪي ڏيندي سيبا ڪهڙا،
دل به لچمي ٿي، نيڻ وسن ٿا چانڊوڪيءَ ۾.

شال هلندو رهي روشنيءَ جو سفر.
هي نه ڪڏهين ڪٿي دوستيءَ جو سفر.

هڪ شڪاري هيو هن کي گهائي ويو
ڪونه پورو ٿيو نيرڳيءَ جو سفر.

نيٺ بارش ٿا ڪن روز ڌرتيءَ مٿان
ڪو سڌل¹ هي ڪري زندگيءَ جو سفر.

وار ڪوليا سڄڻ آهي خوشبو اُٿي،
من ۾ مرڪي پيو عاشقيءَ جو سفر.

تون نه مون کان جدا، مان نه توکان جدا،
سات صديون هجي دليريءَ جو سفر.

ڪو پياري پيو ڪو ته پيئي پيو
رات ساري هيو مٽڪشيءَ جو سفر.

مان ٿو تنها رهان سال ڪيئي ٿيا،
چو نه ٿو هي ڪٿي بي رخيءَ جو سفر.

سار خوشبو رات تنها هيڪلائي،
چنڊ چپ چپ نيڻ رر جهر روشنائي.

چاهتن جي چيچ زخمي ٻاڀرن ڪئي
سونهن پويان زندگي ٿي ڪنهن ويڃائي.

سرنهن، ڏاٽا، ڪٽڪ، هُرو آجيان ڪن،
اڃ گهمڻ جو سونهن راڻي ڪيت آئي.

منهن ڪي ٿيري ٻي طرف ٿو اڃ ائين هو
ڄڻ ته هن سان ڪانه آهي آشنائي.

جو مذاقون پيو ڪندو هو سو ڪٿي آ،
جنهن جي سهندو مان هيس پئي ڪيچلائي.

منهنجي من ۾ تنهنجو گهر ٿي هي ٺهيل آ،
ڇو الائي تنهنجي من ۾ اوڀرائي.

مير هوندو منتظر تنهنجي اچڻ جو
پيرو ڏيڃان جي ملڻي ڪا واندڪائي.

چانڊوڪين ۾ چاهه لڇي ٿو موٽي آ.
تو بن منهنجو ساهه سڳي ٿو موٽي آ.

ڪنول گلن تي ماڪ پئي ٿي ساجهر جو
اجرو توکي صبح چوي ٿو موٽي آ.

ٿر تي ٿڌڙو چنڊ جو اڀريو ياد ڪئي
نيري آپ تي عڪس چٽي ٿو موٽي آ.

واري ساري آلي ٿي وئي لڙڪن سان
ڪوبه نه منهنجا لڙڪا اڳهي ٿو موٽي آ.

ننگر نهاري رستا تنهنجا ڪنڌ ڪئي
ڪارونجهر تي مور نچي ٿو موٽي آ.

اوجاڳن جا رنگ هليا ويا سوچن ۾
خواب نه ڪوئي هاڻ اچي ٿو موٽي آ.

ايندي ويندي هر ڪنهن آهن گهاٽو ڏنا.
لمحو لمحو لوڻ لڳي ٿو موٽي آ.

توڏي ايندي ڪيا پير چالا هئا.
سار تنهنجي هئي درد پالا هئا.

اڄ به يادون ڇڏي شام ويندي رهي
عڪس آڏو پٺيان نيڻ آلا هئا.

وقت جي ٽوڙ ۾ شهر لٽجي ويا.
هڪ لڏاڻو نه هئو ڪوڙ نالا هئا.

هونئن ته اوندهه هئي زندگي ۾ رڳو
تون جو آئين ته ٿي ويا اجالا هئا.

'مير' هن کي وري پيٽ ڪنهن سان ڏيان.
سونهن، خوشبو گلن جا حوالا هئا.

جيون ڪانه خوشي ڪا ماڻي
موت سگهي تون مون ڏي هاڻي.

وڃڻ کان پوءِ ڪيئن ٿي گذري
پيارا! سو تون ڪونه ٿو ڄاڻي.

پٿريلي هن ريت ٿي هلندي
پير پتون ٿيا دل ٿي ساڻي.

چوڙين جو ڪنهن درد نه سمجهيو
آءُ ته ٿي ڪا درد پڄاڻي.

دليون ٽوڙڻ 'حاجن' اڄ پي
جڳ جي ساڳي رسم پراڻي.

ڏور آ ڪيئن ڏجي، روشنيءَ کي چمي،
دل ٿي چاهي ڏجي دل لڳيءَ کي چمي.

تلخ لهجو ڪري هن به ڏٺي جو چڙهي،
مون به مرڪي ڏني بي رخيءَ کي چمي.

سند آيو گهمڻ ڪالهه¹ "ارجن" هيو
وينو روئي هيو ڏٺي مٽيءَ کي چمي

هڪو ته مندر ڪليا ۽ مسجد ۾ گر،
مون عبادت ڪئي آدميءَ کي چمي

❀

¹ ارجن: هند سنڌ جوناليوارو شاعر

هوءَ جا، ليئو پائي وئي آ،
ڪيڏا، پونئر ڀلائي وئي آ.

شام جهڙالي هير تڏيري
من ڪي ياد ورائي وئي آ.

ڏور کان مرڪي هٿ لهرائي،
چنري چانو بڻائي وئي آ.

شهر جو هڪڙو سياڻو ماڻهو
وارن ۾ الجھائي وئي آ.

گيت سريلو منهنجو ڳائي
محفل ڪي مهڪائي وئي آهي.

ياد ايندو رهيو ڪو وري شام جو
ديپ ٻرندو رهيو ڪو وري شام جو.

نيري آپ جي مٿان اڃ به ڪونجون ڏسي
جيءُ جهرندو رهيو ڪو وري شام جو.

چين جا ٿي ملي جاءِ اهڙي ڏسيو
پنڌ پڇندو رهيو ڪو وري شام جو.

عشق اڏما ڏنس خواب چچريو ٿيس،
شخص رلندو رهيو ڪو وري شام جو.

ڇنگ چارڻ وڃا، زخم منهنجا گهٽا،
زخم ڪرندو رهيو ڪو وري شام جو.

هيءَ درد ڪهاڻي آ، ڪنهن ڪين اها ڄاڻي،
نيٺ ۾ هئي بارش هر خواب ٿيو پاڻي.

آڪاش ڪلڻي هيٺان هر رات ٿي گذري پئي،
۽ ولھ واريو آ ٿو سيءُ ڪري ڇاڻي.

هن پيار جي موسم ۾ هي درد ڪٿان آيا،
تي سور ويو ننڊپڻ تي جان سڄي ساڻي.

گل ڪونه ڪپھ جو ڪو ڪيئن پاڻ ڍڪيو اوگهڙ،
سو گهاٽو سٺا ماڻهن ڪنهن ڪين خوشي ماڻي.

توڪي به وٺي ڏينديس، هن عيد تي مان ڪپڙا،
تي ماءُ چيو ڏي ڪي تون روءِ نه ڏي سياڻي

هي 'مير' سدا ماڻهو ڪيڏا ته رليا آهن،
ڇاڇا نه ڪسيو تو آ اي وقت پوئي گهاڻي

هوءَ جا آئي ڪمري ۾ گهر جا جارا مرڪي پيا،
راپيلن جي خوشبو ٿي وئي خواب ڪنورا مرڪي پيا.

هلڪي هلڪي بارش پئي، ٿي ٿڌڙي ٿڌڙي هير گهلي،
سنهڙو چولو نيرو پاتل منظر سارا مرڪي پيا.

صدين کان جي پياسا ها، تن جو پاڳ مٿيو ٿي ويو
موڪيءَ هٿ سان جام ڏنو جي ڍول متارا مرڪي پيا.

مرڪي جڏهين ڪنڌ واراڻي، ڪارونجهر تي مور نچي،
جانيءَ جا ٿي پير رکيا ٿي، مهڪي چارا مرڪي پيا.

هاءِ¹ پهاريون توڻ جيون ڪاڪيءَ کان خالي هو
آئينءَ توتي ديد پئي جو 'حاجن' پارا مرڪي پيا.

¹ پهاريون: جابلو چوڪري

شيشا شيشا رستا سارا،
 زخمي ٿي پيا سينا سارا.

يادن جا گل چاندوڪيءَ ۾
 توڻ سڏڪن آڏما سارا.

لهجو هن جو سخت هيو ڪلهه،
 ٽوڙيئين منهنجا تحفا سارا.

ڪوڙ ڪي پونديو ڏيندا رهن ٿا،
 تاريخن جا ڪتبا سارا.

ڪير اسان جا گهاٽو هي سبندو
 ماڻهو پاڻ ئي ٽڪرا سارا.

پتر شهڙ ٿو اريبي مونڪي،
 ميل هي منهنجا جذبا سارا.

باهه جي ٿانڊن مٿان گذران پيو
وقتاً توسان مان اڃان وڙهان پيو.

درد پي شڪليون مٽي ٿو مختلف،
روز ٽڪرا ٿو ڪري ٿيڻان پيو.

اي پڪيٽڙا ديس جانيءَ ٿو وڃين،
کيس چئجان مان اڃان جيڻان پيو.

پير مڙيل، ٻانهن ڪپيل، رت ٽمي،
حوصلا هالار ٿم رڙهان پيو.

شاعري جا روپ بدلي ٿي نوان
ساتهه زندهه ٿي رهي ڏسان پيو.

”روشنِي آ مونکي وڻندي تو چيو“،
تنهن ڪري مان ٿي شفق ايران پيو.

ميرا اچڻو پار آ منهنجي ڳليءَ
ان ڪري ڪاوا ڪندا ميڙبان پيو.

ڪونه ٿيو آ اڃان روشنيءَ جو ٻرڻ،
ڪين گهٽجي سگهيو زندگيءَ جو ٻرڻ.

درد لهجا مٽيا ٿي هوا جي مثل،
زخم ڪوسا هئا، عاشقيءَ جو ٻرڻ.

ڏور ويندو رهيو نيڻ شبنم ٿيا،
ساه ساڙيو ڇڏي بي رخيءَ جو ٻرڻ.

رات ڪاري هئي ۽ مفلسي مٿان،
گهر اجاڙيو ڇڏي بي وسيءَ جو ٻرڻ.

لفظ ٽانڊا هجن ٿي هڪي جگنو ٻرن،
راه نئين ٿو ڏسي شاعريءَ جو ٻرڻ.

شام ٺيري ڏنڊ تي آڙي لٿا،
توڪي ساري نيٺ منهنجا پٽي وٺا.

آڱريون هن کي ڇهڻ لاءِ ٿيو لڄن،
ڪو ٻڌي ته آڱرين جي هيءَ ڪٿا.

هن سان هاڻي واسطا ٿيا سڀ ختم،
زندگيءَ جو ٿيو لغڙ آهي ڪٿا.

اپ تي چمڪي ٿي ڪاڻي آرمي،
هيٺ ڪيئي باهه جا آهن بنا.

ڏور ڏاڍو ٿيون رهن روشنيون،
'مير' اجڙيو درد جو پويان لڳا.

هن جو ڪوليا وار هوا ۾
ڪنوئين چڻ چمڪار هوا ۾

تازا دل جا گهاٽو ڪري وئي
اڏري آئي سار هوا ۾

جيئن جو باغيچي ۾ پهتي
گل ها مرڪيا پار هوا ۾

چيرو چٽڪن رقص رقص
پايل جي جهنگار هوا ۾

مونکي ڏاڍو تڙپائڻ ٿي
'حاجن' هن جا آر هوا ۾

.

تاريخن جو شيشو ميرو تحريرن جو شيشو ميرو
صديون گذريون ڪنهن به نه اگهيون تصويرن جو شيشو ميرو

رولاڪين ۾ جيون گذريو نه جي ڪائي چانو نه مائيم
پاڳ نه مودان راس پوي ٿي، تقديرن جو شيشون ميرون.

پيٽ بڪايل ٻارن جون هي دانهون ڪوڪون ڪنهن به نه سٿيون،
ڪوڙا ڪو اعلان ڪري ويو تقريرن جو شيشو ميرو.

هيل وچڙي چهڪ ڏنا هن، يادن ڪيئي زخم ڪيا هن،
هوءَ نه آئي چانڊوڪين ۾، تعبيرن جو شيشو ميرو.

روشنيءَ جان هيو عڪس شيشي جو
ڪير سمجهي هتي رقص شيشي جو.

واٽ ويندي وري درد ارڀي ويس،
ڪيئن سهندو آهي شخص شيشي جو.

دل ٿي چاهي گهڻو ڏور رهجي وڃي،
ڪيئن ڇڏائي وڃان قفس شيشي جو.

مُن تي شيشي جو ٿورو ٿيل ڪم هيو
پئي لڳو ٿي سڄو پرس شيشي جو.

رات سوچيو گهڻن ڪا ته خامي ڪيون،
ڪنهن نه ڳولي ڪڍيو نقص شيشي جو.

ڪچي گهر جا ڪوٽ ڪري پيا پاڻيءَ ۾
منهنجا سارا خواب ٻڌي ويا پاڻيءَ ۾

ٽوٽل ملڪيت اٿين جي پيتي منجهه پيل
سابه لڙهي وئي خال هت ها پاڻيءَ ۾

ڏسندي ڏسندي پاڻيءَ گهيرو وڌندو ويو
مونکي بچايو ڪنهن پئي سڏ ڪيا پاڻيءَ ۾

ڪمبل، سوڙيون، گڏيون، رليون، لڙهيون پئي
ڪيئي ماڻهو ڳوٺ² جلا ٿيا پاڻيءَ ۾

چوڙيون، چنيون، منڊيون، سڳيون، ڪنگڙ ٻڏا،
ڊپ لڳي پيو ڇا ته هئي³ ڏيا پاڻيءَ ۾

ڳڙهي⁴ ڪي اين،⁵ بنگلو⁶ جاتي پوڙئي ڙي
رڍون هڪريون، ڏاند ڏڪيا ٿيا پاڻيءَ ۾

¹ ٽين جي پيتي، ٽنڪ

² جلا جلا وطن

³ ڏيا: دهشت

⁴ ڳڙهي: ڳڙهي خيرو

⁵ ڪي اين: خير پور ناٿن شاھ

⁶ بنگلو: ڪوٽ بنگلو

⁷ جاتي: جاتي لاڙ جو شهر

دل ۾ درد لڪائڻ گهرجي.
ڳوڙهن سان ڳالهائڻ گهرجي.

ننڍپڻ جون ڪي يادون ساري
جيون ڪي جرڪائڻ گهرجي.

پوپٽ جهڙو سندر چهرو
نيٺن ۾ ترسائڻ گهرجي.

ڪاوڙ مان ڪجهه ورنڊو ٺاهي.
رٺلن ڪي پرچائڻ گهرجي.

مٺ پيالو پيئڻ کان پوءِ
جهومي جهومي ڳائڻ گهرجي.

ڊير ڪري ڇو ايندو آهي.
'حاجن' ڪي سمجھائڻ گهرجي.

اکڙين ۾ اُٿير سڀنا، اظهار جي موسم ۾
ڪجهه پيار پرين ڏي تون، اقرار جي موسم ۾.

ڪي سال ويا گذري، تنهنجو نه ڏٺو منهن
چهره ڪي نه ڏي ڀريو، ديدار جي موسم ۾.

جا راه وٺي ايندي، ساه راه ٽڙي پوندي
اُت مينهن ڪٽيون پونديون، مهڪار جي موسم ۾.

ڪو چاه ملي دل ڪي ڪو درد وڃي گهٽجي،
ڪو گيت نئون چيڙيون، سرتار جي موسم ۾.

تو پيار ڏنو ناهي، پئي گهاٽو ڏنسي تحفا،
تو 'مير' هتي ٽڙبي گلزار جي موسم ۾.

هیر تیبیل سانوري
نیٹ جلتل سانوري

تنگ تنهنجي ٿي ڪري
ياد پل پل سانوري

چنڊ پونم روشني
من ۾ هلچل سانوري

رنگ خوشبوءَ ۾ هوا
ڳاءَ ٻُلبل سانوري

ننڊ ناهي توينا
مونڪي نرمل سانوري

پيار هو ڪجهه ۽ غمن جو سلسلو
عاشقيءَ جو ڇا ته گذريو مرحلو.

ريشمي احساس جا سڀنا کڻين،
مان جيئن پيو هن دنيا ۾ هيڪلو.

هو پري آ منهنجي نيٽن کان گهڻي
منهنجي دل تي روز آهي زلزلو.

عشق جي اظهار کي سمجهي نه ٿو
ٿو لنوائي ٻار ٿي هو ڪيچلو.

ڪو چوي ٿو رات آ سنسان ۾،
مان چوان ٿو رات ۾ آ ولولو.

روز انگڙايون ڪري ٿو ڇو نيون،
کيس چئجو ٿي نه ايڏو چلولو.

درد دل جون شدتون گهٽجن نه ٿيون،
پوءِ به توسان محبتون گهٽجن نه ٿيون،

مون ته آچيا توکي گل ئي گل هيا،
پوءِ به تنهنجو نفرتون گهٽجن نه ٿيون.

روز ويندي زخم آهين ڏئي نئون،
روز تنهنجون زحمتون گهٽجن نه ٿيون.

هو وساري هن جي مرضي آه پر،
'مير' تنهن سان الفتون گهٽجن نه ٿيون.

درد جو رشتو مونسان سڳو
سک به تڏهين مون کان ڀڳو.

چئونري مٿان چنڊ هيو جن،
تنهنجو چهرو ايئن لڳو.

ڏاڍن پيڙيو مظلومن کي،
ماڻهو تن لاءِ جن آ ڊڳو.

سار به منهنجي ننڊ ڦٽائي،
رات به جڏهين هڪ جو وڳو.

يار جو شهر به پيارو آهي،
مون لاءِ مدينو جيئن مڪو.

پيريءَ ۾ پي ڪرسيءَ تي ٿي،
وينل رهيو هڪڙو ڪڳو.

روز ڪوسا لڙڪ هاري چوڪري،
ڪيئن اڪيلو هاڻ گهاري چوڪري

پاڻ ٿي بيتاب چوڙيون ٿي پڇي،
پيار پنهنجو ڪيئن وساري چوڪري

هن رسم کي باهه ۾ اچليو ڪٿي،
چو ڪريو ٿا روز ڪاري چوڪري

سانجهه ٿاڻي ياد جا ڪي گل چڻي،
آس جا ٿي نيڻ ٻاري چوڪري

شهر هن جا خواب دونهائي چڙيا،
هاڻ پيئي ڳوٺ ساري چوڪري

باهه جو هوءُ سمنڊ ٿي ترندي رهي،
۽¹سيارا پئي اڏاري چوڪري

¹سيارا: مصنوعي سيارو خلا ۾ اڏبو آ

پرينء شهر مان اچي رهي آ. هوا ۾ ڪيڏو هڳاءُ آهي.
صديون ڪي گذريون اڃان نه ڀريو اسان جو جانا هي گهاءُ آهي.

لڳي جا چولي ڪي چٽنگ آهي. سڄي بدن ڪي وڪوڙي وئي آ.
سنيالي مونڪي وڃان ٿو سڙندو تپش ۾ ڪيڏو هي تاءُ آهي.

اسان کان غلطي به ڪهڙي ٿي آ. نه ڪو چني ٿو نه ڪو گندين ٿو
نه واعدو ڪوئي ڪرين ٿو پورو مٺا هي ڪهڙو نڀاءُ آهي.

رجن جو راهي هي تنهنجو 'حاجن'! پتو نه هن ڪي ڪٿي آ منزل.
تڏهن به توڙي آ تاڻ تاڻا. انهيءَ لاءِ توسان لڳاءُ آهي.

تون نه پنهنجو ڪندينءَ آنءَ ويندس رُلي،
آءٌ مون ڏي وري تون نديءَ جيان چُلي.

ٿورڙي ٿورڙي تي نه ناراض ٿي
تون جي وينديءَ رسي ڳالهه پوندي کُلي.

تنهنجي چانديءَ بدن کي ٿي ميرو ڪري
آ هوا بي چئي جا پئي آ گهلي.

نٿ، بولو ٿڪو هس دهرِي سان گڏ،
تنهنجي نڪ ۾ وجهان آءٌ، سوني ڦلي.

پير هوريان ته ڪڻ چيلهه تنهنجيءَ مٿان
مٿ سان آهي پريل پئي نه مٽڪو چُلي.

عڪس جڏهين ڪي وٺن ٿا.
لڙڪ هيرا ٿي ڪرن ٿا.

آئڻن جي شهر ۾ ڪي
پٿر ماڻهو به رهن ٿا.

هاڻ تاريخيون به وينديون
شعر ٿانبا ٿي پرن ٿا.

وار تون ٿي جي سڪائين
مور آڳر ٿي نچن ٿا.

سانجهه ٿيندي ئي وريا هن.
هي پکي کاڌي وڃن ٿا.

ڪو ته هوندين درد دل ۾
ائين ماڻهو نه رڻن ٿا.

زخم آچي پئي هوا ٿي.
زخم پيهر هي کلن ٿا.

اي ڪراچي تنهنجا شهري
امن هر دم پيا گهرن ٿا.

تون گلابي گل جهڙي
توتي پوپٽ پيا ڦرن ٿا.

رڳو رت جي بدبو گهڻين مان اچي ٿي
وري درد پوڳي ڪلاچي لڇي ٿي

ڪٿو پير پنهنجا سنڀالي سنڀالي
مڇي جان جواني ٿئي تي پڇي ٿي

سدا پنهنجي هنج ۾ رکيئين مهورڙي ڪي
صدين جا ڪي سڀنا اکين ۾ رکي ٿي

هوا ۾ به خوشبو نه ڪا هاڻ آهي
ڪٿون ساهه ٿا جي ته اُٿي اچي ٿي

ڪٿي رات گهاريون ڪٿي ڏينهن ٿاريون
رڳو ڏنڌ ڏنڌ آ نه نچڻي نچي ٿي

رڳو گهاءَ گوليون ڌماڪا ۽ ڌمڇر
نه ٿي شام ڪاڻي رنگن سان رچي ٿي

(ڪراچي ۾ ٿارگيٽ ڪلنگ دوران لکيل)

چنڊ تارا تڪن جوڳڻيءَ جو بدن
چاڻ ته جرڪي پيو موڙيءَ جو بدن

گيت جئن مون چيو سوز ۾ ساز تي
آهي مهڪي پيو راڳيءَ جو بدن

نينهن پالي پئي جا صدين کان هتي
اڄ به ڪنهن کي گهري ڪولهيءَ جو بدن

هوءَ جا ماڻا ڪري سونهن ساڙيو وجهي
ڪنڌ ڪيئي ڪڍي ڪاٽيءَ جو بدن

چانو هن تي ڪري روز بادل مٿان
مست موسم هئي سانوڻيءَ جو بدن

”رنگ آڪاش کي هن جي ڪپڙن جو آ“
پيو ٿو تجلا ڏئي مرڪڻيءَ جو بدن

آڪاش ڪلي هيٺان هي ٻوڏ ٻڌل ماڻهو
دردن جا اٿن ميلا، سڀ جيءَ جهريل ماڻهو.

امداد جي ڪئمپن ۾ ڪيڏي ته بري حالت،
بيمار ٿيا ڪيئي هي ٻوڏ ستيل.

ٻڪ پاھ ڪيو تن کي، ٻارن به ڪيا واکا،
هر سانجهه هيا سڏڪا، رستن تي ستل ماڻهو.

جن ڏک نه ڏٺو ڪوئي، ڪيئن سوراھي سهندا،
گلڙن کان هيا نازڪ، هي ميٺ ٺهيل ماڻهو.

اکڙين ۾ انهن جي اڃ، ڪو خواب نه ٿو ڏسجي،
سي ڪيئن پلا جيئن غربت ۾ ورتل ماڻهو.

پيرن ۾ نه ڪو چمپل، ڪپڙا به اٿن ميرا،
جيئري به لڳن ايئين، جن هي ڪي مثل ماڻهو.

تون قبولين شال هي تحفا ڪئين.
توڏي آيس ريشمي مپنا ڪئين.

سونهن تنهنجيءَ کي ٿو ضربِي گهٺا هي.
هاڻ بدلي تون به ڇڏ لهما ڪئين.

ڳوٺ وارن جا سهاڻ ٿو پيو هتي.
شهر وارن جا ته سڀ چرچا ڪئين.

تون رُسين جي ڪائناتون هي رسن.
ڪيئن جهٽندو شخص هي اڏما ڪئين.

رقص تنهنجو ٿو وڻي ناچڻي
آءُ نچ تون، مان چوان نغما ڪئين.

چاهتن جو هر صبح آ ٿوڙ ٻي
شام نيري ٿي اچي اُکا ڪئين.

کيس چئجو درد پوگيا ڪوڙ ٿي
هاڻ واپس هي وٺي سڏڪا ڪئين.

ٻي رخيءَ جو درد ٿو مونکي وڌي
قياس جانان کي نه ڪوئي ٿو اچي

آئيني کي روز ٿو ڏسندو رهان
زخمي چهر و تنهن پر هرڪو ٿو لڳي

شهر جي سوڙهين ڳلين جيان هوڊ ٿو
هاڻ دل جون پيو ڳليون سوڙهيون رکي

ولهه جي ٿي رات هيءَ جهنڊيون هڻي
آنءَ تنها، ماڪ نيٺن مان وڃي

آءُ مشخاني پر گڏجي پئي پئون
جيءَ جهومي من پنهنجو هي نچي

زندگيءَ جو ڪيئن ڪٽجي هي سفر
'مير' هن لا روح ٿو منجهه رجي

يار اسان کان چين ڪسي ويا اوجاڳا.
نيٺن ڪي ڪا ننڊ نه ڏين ٿا اوجاڳا.

سمنڊ سمورو لڇندي پڇندي رات ڪٽي
ساييا تنهنجا ڪين وري ٿيا اوجاڳا.

جوڀن سارو چيهون چيهون ٿي پيو آ.
پوءِ به اسان ڪي ڪين ڇڏن ٿا اوجاڳا.

’مير‘ اڃان تون جاڳين پيو ٿو رات ڏلي
تنهنجو مقدر شايد ٿي پيا اوجاڳا.

وایو خ

هڪڙي تنهنجي ياد
بي پنل هيءَ رات
ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري

دل جي گهايل گهاٽ تي.
نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو.

نيٺ پنهنجي ديس ۾
ڪاري ڪاري پاٽ تي.
نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو.

بر ۾ باهيون ٿيون ٻرن،
ٿر جي واري واٽ تي.
نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو.

ڄامتن کي ٿا ڪهن،
ٽهري اهڙي ڪاٺ تي.
نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو.

هو ته سڀ ڪجهه ويو ڪٿي.
دل جي لڳل ڪاٺ تي.
نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو.

آئين ياد پرين،
سانوڻ رت ۾ تون
نيٺ رم جهر ٿا برس.

ڳالهيون تنهنجي ڳوٺ جون،
ڪنهن ٻڌايو هون
نيٺ رم جهر ٿا برس.

درد دکا يا دود هن،
سور سٺو آ مون،
نيٺ رم جهر ٿا برس.

توسان ملجي ڪيئن چڱا،
سانجهي ساريو مون
نيٺ رم جهر ٿا برس.

باني ٿوري زندگي،
ڏينهن مڙئي ڏون،
نيٺ رم جهر ٿا برس.

آسمان جي رنگ جهڙو
تنهنجي چنريءَ رنگ آهي.
سا نشاني پيار جي آ.

قيد مونکي آ ڪيو اڃ،
تنهنجي وارن رنگ آهي.
سا نشاني پيار جي آ.

سونهن تنهنجيءَ جو اثر آ،
سامه تو سان سنگ آهي.
سا نشاني پيار جي آ.

تنهنجون اکڙيون ڏنڊ جهڙيون،
هڪين تن جو دنگ آهي.
سا نشاني پيار جي آ.

مرڪ ماري 'مير' کي ٿي،
تنهنجي موهيو ڍنگ آهي.
سا نشاني پيار جي آ.

هي لاش پيو ترڳي
 ڪنهن جو ته ابل آهي
 ڪنهن ماءُ جڻيو هوندو.

ڪپڙا به اٿس ڦاٿل
 پاڻيءَ جو ٻڌل آهي
 ڪنهن ماءُ جڻيو هوندو.

هي ٻار اُگهاڙو آ،
 سرديءَ جو ورتل آهي
 ڪنهن ماءُ جڻيو هوندو.

ڪو درد مليو هوندس،
 چهره جو لٽل آهي
 ڪنهن ماءُ جڻيو هوندو.

اينءَ آپَ ڪلڻي هيلان
 هي ڪير سٽل آهي
 ڪنهن ماءُ جڻيو هوندو.

ڪانهي ڪاڻي پي ملي
پير رکڻ جي جاءِ
شيشا شيشا راه آ.

ڪهڙي ڪارڻ ٿي وڃي
مونکي چنڊ ٻڌاءِ
شيشا شيشا راه آ.

پنهنجو جيئن زهر ٿيو
هائ امڙ او هاءِ
شيشا شيشا راه آ.

توڙي نازڪ پير هن،
پوءِ به نه تون گهٻراءِ،
شيشا شيشا راه آ.

ترهو توڪل جو ٻڌي
جتي پير نه پاءِ،
شيشا شيشا راه آ.

یار اسان کی پیار

مد پرائوٹی سہی

پیش پر آہی مزو

نیٹن منجھہ خمار

مد پرائوٹی سہی

سینو سڑو آ رگی

اندر اج ہی نار

مد پرائوٹی سہی

نيرا نيرا خواب ها،
ساييا ڪين ٿيا.

منهنجي اڪڙين جا.

ڪالهه ڇڏي ويا اوچتو
ساڻي سي ٿي هيا.

منهنجي اڪڙين جا.

ڳوڙها موتي ٿي پيا،
مٽيءَ جيئن ڪريا.

منهنجي اڪڙين جا.

ريءَ تنهنجي او پرين،
روڌ ٻرن ڏيئا.

منهنجي اڪڙين جا.

ڇهري گهنج اچي پين،
جوڀن ڏينهن ويا.

منهنجي اڪڙين جا.

هي جو تهر شهر ۾
ڏسي سو نه سگهان
چولو ڳاڙهورت سان

ڪاوا ڪنڊا راه تي
جاڏي پير رڪان
چولو ڳاڙهورت سان

التيون رت جون ٿيون اچن،
اڪين جو به ڏسان
چولو ڳاڙهورت سان

ڪڏيءَ رسم ۾ ڪئي
جهريو آءُ پوان
چولو ڳاڙهورت سان

ويرين ٻاري باه آ.
جلندي شهر ڏسان
چولو ڳاڙهورت سان

تنهنجي هٿن تي
مينديءَ گل ٺهيل
ڪيڏو سندر ٿولڳي

پيارو مونکي آ گهڻو
تنهنجو درد مليل
ڪيڏو سندر ٿولڳي

تو جو پاتو چاهه مان
بدن تي بخمل
ڪيڏو سندر ٿولڳي

ورت وجهي ٿي کوه ۾
منظر سو مهڪيل
ڪيڏو سندر ٿولڳي

باغ مان جي گل چنو
درد جو دونهيون ڏکيون
سورجون سو صورتون.

ننڍ تن کي ڪيئن اچي
پڪ تي جيڪي ستيون
سورجون سو صورتون.

ڪنهن به جنرل جي اڳيان
هي نه سورميون جهڪيون
سورجون سو صورتون.

درد جي پٿر رڳو
چاهتون پنهنجيون گهٽيون
سورجون سو صورتون

اندن جي شهر ۾ ويهي
 اتي وڪڻين ٿو آئينا،
 توکان هي ڪير وٺندوڙي

قدر وارا لڏي ويڙا،
 ڪپائين ٿو پيو نڱينا،
 توکان هي ڪير وٺندوڙي

اڙي راڳي چو وڪڻين ٿو
 اچي هوڻن ۾ سازينا،
 توکان هي ڪير وٺندوڙي

ڪپائڻ لاءِ آئين 'حاجن'،
 ڪٿي اجرا ڪي تون سينا،
 توکان هي ڪير وٺندوڙي

آئي جو اي ميل
ڪمرو خوشبو ٿي ويو.

من مان مايوسي وئي
جيئن وڳي جو پيل
ڪمرو خوشبو ٿي ويو.

سالن کن آ پو وڃي
دل تي بادل هيل
ڪمرو خوشبو ٿي ويو.

ڏنر جيئن محبوبه ڪي
رتي رت راييل
ڪمرو خوشبو ٿي ويو.

سانول موٽ سِگهو
لاٽي ڏينهن گهٽا.
ديد آ تنهنجي ڪانه ٿي.

مندون موٽي آئيون
پيرين پير پڪا.
ديد آ تنهنجي ڪانه ٿي.

اڇ ته سٿايان توکي مان.
پنهنجي درد ڪٿا.
ديد آ تنهنجي ڪانه ٿي.

رات سيار جي ڏکي.
ڪيئي وي وڌا.
ديد آ تنهنجي ڪانه ٿي.

يادن کي تون جَهل،
منهنجا روز اچي،
ڦٽ اکيڙي ٿيون وڃن.

يادن کي تون جَهل،
سمهان سانجهيءَ جو جڏهن،
چڪ ۽ چهنديون ٿيون هڻن.

يادن کي تون جَهل،
اکڙيون در جي اوڻ ۾،
سانوڻ جان برسن.

يادن کي تون جَهل،
درد ٿا دلڙيءَ مٿان،
هاريو باهه وجهن.

يادن کي تون جَهل،
*

قليون ٽاڪين ٿي
تنهنجي مٿڙن سان

رنگ ڳالهائڻ ٿا.

ڀڳئين آرس جي
ريشم انگڙن سان

رنگ ڳالهائڻ ٿا.

کنهيو ويس هيس،
هن جي ڪپڙن سان

رنگ ڳالهائڻ ٿا.

مرڪي نيڻ ڪٽي
گاڙهن چپڙن سان

رنگ ڳالهائڻ ٿا.

جاٿان هوءِ وڃي،
ور ۾ وڪڙن سان

رنگ ڳالهائڻ ٿا.

جيون چولو هي،
چيرون چيرون آ ٿيل،
پيوند ڪو ته ڳنڍي

شايد هي سبجي،
هندان هندان آ ٿيل،
پيوند ڪو ته ڳنڍي

اچي لڙڪ اگهي،
ڪنهن کي آهي دل،
پيوند ڪو ته ڳنڍي

منهنجا درد کي
آهي ڪو اجمل،
پيوند ڪو ته ڳنڍي

پيرن ۾ ڪيٽا
 پايل جنسان
 ماڻهو ڪن ٿا روزڙي

ڪيڏو نچن ناچڻيون
 چيرون چم چڻڪار
 ماڻهو ڪن ٿا روزڙي

ڪوڏن نولن تي ٿئي
 جسمن جو واپار
 ماڻهو ڪن ٿا روزڙي

ڏور لڪائن لڏ سدا
 گند حوالي ٻار
 ماڻهو ڪن ٿا روزڙي

هو جو آپ مٿان
تارا ٿا ٿمڪن،
آئيندا سي سوجهرو.

باري باه وڌئون
پيڙ ٿا پڙڪن،
آئيندا سي سوجهرو.

جن کي ڳڻتي ديس جي،
اهي ڪيئن سمهن،
آئيندا سي سوجهرو.

ماڻهو منهنجي شهر جا،
چنڊ جيان چمڪن،
آئيندا سي سوجهرو.

انڌ سان اونده سان،
دودا روز لڙن،
آئيندا سي سوجهرو.

مون کي گهائڻ واسطي،
روز ڪرين سينگار
چاجي لڻ اوچوڪري

گهر جي آڳر ۾ اچي
کولين پنهنجا وار
چاجي لڻ اوچوڪري

عطر عنبر ٿي هڻين،
رابيلي مهڪار
چاجي لڻ اوچوڪري

نازڪ نگاهون ڪڍين،
پئي ٿي ڪرين آر
چاجي لڻ اوچوڪري

هڪڙو ماڻهو هت هيو
گل چنيءَ جا ٿا پڇن،
ڪاڏي ويو سواوچتو.

مون سان گڏ هي ڳوٺ جا،
خالي رستا ٿا ڏسن،
ڪاڏي ويو سواوچتو.

پير، پيريون ۽ ڪنڊيون،
نمون لڇندي ٿيو چون،
ڪاڏي ويو سواوچتو.

جوڳي جو مان ويو لڏي،
نيٺ تنهن لاءِ رت روئن،
ڪاڏي ويو سواوچتو.

پاڻ، پتون، هيڪلا،
دل کي دورا ٿا پون،
ڪاڏي ويو سواوچتو.

منهنجو ماڳ ٻيو
 مونکي يار چڏيو
 آنءِ وڃان ٿو ڳوٺ ڏي

ٿورا ڏينهن چڱي ڪري
 لوڪان ڏور لڏيو
 آنءِ وڃان ٿو ڳوٺ ڏي

آنءِ نه ورنديس ڪو وري
 مون کي ڪين سڏيو
 آنءِ وڃان ٿو ڳوٺ ڏي

مونکي سڀني ۾ هيو
 ڪلهه به شاهه¹ گڏيو
 آنءِ وڃان ٿو ڳوٺ ڏي

✽

¹ شاهه: شاهه عبداللطيف ڀٽائي

جيڪر	ڏوه	هجي،
مونکي	ڏوه	ڏسيو

منهنجو ڪنڌ ڪپيو.

اچو	ڪائيرا	روا
وڻن	جان	وڏيو

منهنجو ڪنڌ ڪپيو.

گهگه	انڌاريءَ	پ
مون	آ سچ	چيو

منهنجو ڪنڌ ڪپيو.

هاريو	آهي	مون
مونکان	ڪوڏ	ڪٿيو

منهنجو ڪنڌ ڪپيو.

¹ واهيءَ جي ڀرسان.
² بکر آ شهيد.

اڄ به مرڪي ٿو.

وڏڙو ٿي وڙهندو
ڳاڙهو گل ³ نويد.

اڄ به مرڪي ٿو.

جوڀن ڏينهن ڪٽي
منهنجو سوٽ ⁴ وحيد.

اڄ به مرڪي ٿو.

پنهنجا گيت ڏسي
منهنجو يار ⁵ سعيد.

اڄ به مرڪي ٿو.

¹ واهي: واهي پانڌي

² بکر: بکر شهيد جو قبرستان واهي پانڌي جي ڀرسان

³ نويد: منهنجو پائيٽو نويد

⁴ وحيد: منهنجو سوٽ وحيد

⁵ سعيد: سعيد ميمڻ ستڙ جو ناليوارو شاعر

هلڪي هلڪي بوند وسي
پوڏيسر جي مٽي مهڪي
خوابن کي تعبير ملي.

ڏک ڏولاوا ڏور هليا ويا،
بر ۾ چاندوڪي برسي،
خوابن کي تعبير ملي.

اجري اجري صبر سوڀريه
تنهنجي پسير هڪ جهلڪي
خوابن کي تعبير ملي.

ڏيه سڄو ٿيو خوشبو خوشبو
آئي هير ڏکڻ جي هلڪي
خوابن کي تعبير ملي.

ڪارونجهر جي ڪور مٿان اڃ،
ڪنوئين ڪيا هن ڪيچ ٺهي
خوابن کي تعبير ملي.

چانور چونڊيندي
آلائيڻ ڪيئن.

نيٺ ته ملندو هو
هن کي ساريندي
آلائيڻ ڪيئن.

ڪيئي درد هيس،
چڄ کي لوڏيندي
آلائيڻ ڪيئن.

ڪالهه سهيلين مان،
قصا اوريندي
آلائيڻ ڪيئن.

هي جو ويندڙ هوت ڏي
رُج آ سارو پنڌ،
ڏورن ڏکن واريون

مهڻو پائن موٽ ڪي
ڪاتيءَ هيٺان ڪنڌ،
ڏورن ڏکن واريون

جن جي دليين ۾ عشق آ،
هي نه تنهن جو هنڌ،
ڏورن ڏکن واريون

سرتيون پسان هوت ڪي
ٿئي من سڳنڌ،
ڏورن ڏکن واريون

پارا آن پوه جا،
 آس ۾ ٿي پئي رهان،
 ڪڏهن ايندي ميندار.

چنڊ وانگي هان اڪيلي،
 راه تنهنجي ٿي تڪيان،
 ڪڏهن ايندي ميندار.

روز خوشبوءَ جي هٿان مان،
 توڙي نياپا ٿي مڪان،
 ڪڏهن ايندي ميندار.

سار تنهنجيءَ جي سھاري
 هت پئي ٿي آنءَ جيان،
 ڪڏهن ايندي ميندار.

هڪڙي ڳالهه چوان،
 ڇا لڌ رسندي آن
 ٿوريءَ ٿوريءَ ڳالهه تي.

ٻارن وانگي تون ضدي
 ڪيڏو رهندي آن
 ٿوريءَ ٿوريءَ ڳالهه تي.

سوچيو ٿئي جذبات ۾
 ڇاڇا چوندي آن
 ٿوريءَ ٿوريءَ ڳالهه تي.

ڪارڙ منجهه اچي ڪري
 چوڙيون پيچندي آن
 ٿوريءَ ٿوريءَ ڳالهه تي.

نه ٿو تون سڃاڻي
آنءِ اهوئي ساڳيو.

ٿر ۾ منهنجا ٿاڪ ۽
ماڳ آ مياڻي
آنءِ اهوئي ساڳيو.

خاڪ ٿي ملندي خاڪ سان
آهي پڃاڻي
آنءِ اهوئي ساڳيو.

جلدي اچ تون او پرين
هاڻي جو هاڻي
آنءِ اهوئي ساڳيو.

پيارا! منهنجي پيار کي
نه ٿو تون ڄاڻي
آنءِ اهوئي ساڳيو.

توڪي وڇڙڻ جو
 ناهي ڪو احساس،
 تون ئي مون لاءِ خاص آن.

نيري رنگ جو مون ورتو
 توله آه لباس،
 تون ئي مون لاءِ خاص آن.

تون جو گڏ آن پو ٿيو
 جيئن جو احساس،
 تون ئي مون لاءِ خاص آن.

تنهنجو دل تي راج آ،
 تون آن منهنجي پاس،
 تون ئي مون لاءِ خاص آن.

عشق ۾ جهڙو نچندو آهيان،
مون جهڙو ته نچي،

ڪو ته الا.....

جهڙو منهنجو سهڻو گل آ،
اهڙو گل ته ڏسي،

ڪو ته الا.....

رات اڳهاڙي لڳندي آهي،
تنهن کي هاڻ ڏيکي،

ڪو ته الا.....

چيرن چمر چمر روڪي چوڻو
بيهر رنگ رچي،

ڪو ته الا.....

بي رخيء جا ڏير اڀي،
شخص هڪڙو منهن مٽي ويو.

بارشن ۾ ياد آيو
دل تي منهنجي تيز ڌڙڪي،
شخص هڪڙو منهن مٽي ويو.

چنڊ مونڪان رات پڇيو
هو ڪڏهن توسان ٿو پرچي،
شخص هڪڙو منهن مٽي ويو.

مون نه سوچيو هو ائين ٻي،
يار ٿيندو ايڏو پر تي،
شخص هڪڙو منهن مٽي ويو.

هو جدا ٿي آ ويو جو
'مير' تنهن لاءِ پيو ٿو تڙبي،
شخص هڪڙو منهن مٽي ويو.

آئين تون جو اوچتو
ماري وڌئي لال

موت مرين تون شال.

چنڊ به چمڪڻ هو ڇڏيو
تارا ٿيا بي حال

موت مرين تون شال.

سندر گهايا گهوت تو
جوڌا جنگ جلال

موت مرين تون شال.

ڪڏهن بهانو ڪو ٻيو
ڪڏهن بند ٿين¹ وال

موت مرين تون شال.

(2011_4_6 ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جي وڇوڙي تي لکيل)

¹ وال: دل جا وال

ڌرتي ساري پئي جلي،
تون سدائين نند ۾!

تون به خوشبوءِ ڏانهن وڃ،
ڪير ٿو توکي جهلي،
تون سدائين نند ۾!

اڃ به پوڙهو ڳوٺ جو
سور ساڳيا ٿو سلي،
تون سدائين نند ۾!

هڪڙي تنهنجي ياد،
 ٻي پنل هيءَ رات،
 ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري

ڪيئن وساري مان ڇڏيان،
 گذريل ملاقات،
 ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري

گفتو گفتو سونهن آ،
 تنهنجي هر هڪ بات،
 ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري

تنهنجي مونکي او پري
 ڪاوڙ ۽ جذبات،
 ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري

ساوڻ جا سڏڪا،
ڪو به نه ڄاڻي ٿو.

ٽڪرا ڪيئن ٿيا،
منهنجا هي سڀنا،
ڪو به نه ڄاڻي ٿو.

راتين گهاٽ ڏنا،
جهريل هي جلبا،
ڪو به نه ڄاڻي ٿو.

سڀ ڪي پنهنجي آ،
'حاجن' جا اٽڪا،
ڪو به نه ڄاڻي ٿو.

جيون سڀنو آ،
پ تي ڏينهن چڱي

هر ڪو هلندو آ.

سڀ ڪو مطلب جو
دنيا ڪوڙ رڳي

هر ڪو هلندو آ.

ڪن ڪي درد مليا.
ڪن ڪي يار خوشي

هر ڪو هلندو آ.

فاني ديس چڙهي
دير سوير اُتي

هر ڪو هلندو آ.

توکی ڈسندي ئي
نيٺن ٿڪ ڀڳا.

آئي جئن ملي
پر پر ويهندي ئي
نيٺن ٿڪ ڀڳا.

ڪهڙا حال اٿي
پرينءَ چوندي ئي
نيٺن ٿڪ ڀڳا.

ڪير نه وڙهندو آلا.

پنهنجي ڌرتي لا.

ٿانڊا هر رستو

سيڪو گهڙندو آلا.

پنهنجي ڌرتي لا.

وڙهندو وڙهندو هو

اڳتي رڙهندو آلا.

پنهنجي ڌرتي لا.

دشمن ڏير ڪي

چوٽيءَ چڙهندو آلا.

پنهنجي ڌرتي لا.

ٽرائيل

تنهنجي پيرن جي پاييل جي ڇم ڇم ٻڏي
 وات ويندڙ رڪيا، ساز ڪيئي ڇڙيا
 ڪانه محفل ڪٿي رات وٺي ڪٿي
 تنهنجي پيرن جي پاييل جي ڇم ڇم ٻڏي
 وار چوڙي ڇڏيئي سُرهڻي خوشبو اُٿي
 سونهن تنهنجيءَ مٿان پونئر ڪيئي مڙيا
 تنهنجي پيرن جي پاييل جي ڇم ڇم ٻڏي
 ❀

هوءَ اکين جي نار جهڙي چوڪري
 ڄامشوري جي وٽن جهڙي لڳي
 سا گلن جي هار جهڙي چوڪري
 هوءَ اکين جي نار جهڙي چوڪري
 ويهي پسجي پيار جهڙي چوڪري
 سال گذريا ڪا نه ڏنيم ڪا لڳي
 هوءَ اکين جي نار جهڙي چوڪري
 ❀

نظم

دل ٿي چاهي تارن سان ڪا شام ملهائون،
دل ٿي چاهي چنڊ سان گڏجي گيت هڪي ڳايون،
دل ٿي چاهي چنڊ سان گڏجي گيت هڪي ڳايون.

ها! پر ڪنهن جي ذات انوکي

هر ڪو شاعر ماڳ مٽي ٿو
 راهه ريانِي ياروئي ٿو
 ها! پر ڪنهن جي ذات انوکي
 صديون زندهه رهندي آهي
 چند جيان ئي روشن بڻجي
 سڀ کي راهه ڏسيندي آهي
 دوکي جي ديوار کي بيشڪ
 ڌار وجهي ڌاريندي آهي
 ويرين ڪنڌ ڪٽيندي آهي
 رُج سفر ۾ ساٿي ٿي هوءَ
 گهاٽي چانو به ٿيندي آهي.
 دل تي چٽ چٽيندي آهي

پوء به هن جو ساڳيو جهيڙو
 اوندھ سان ٿي هوندو آھي
 ماروٿڙن ۽ مزدورن جو
 ڏي به 'حاجن' ٿيندي آھي
 جبلن جيڏا برج ڪيرائي
 آساني سان وجھندي آھي
 ڏاڍن کان به ڏاڍي آھي
 ڪنھن جي اڳيان جھڪندي ناھي
 صديون زندھ رھندي آھي
 ها! پر ڪنھنجي ذات انوکي
 ها! پر ڪنھنجي ذات انوکي
 *

دل ٿي چاهي

دل ٿي چاهي رخ هوا جا زوريءَ موڙيون
 دل ٿي چاهي رات جا ڪارا پڙدا توڙيون
 دل ٿي چاهي درد هي گهرا ڪين سهي ڪو
 دل ٿي چاهي خواب نه ڪنهن جو قتل ٿئي ڪو
 دل ٿي چاهي ڪوئي نه ڪنهن کي چهڪ ڏئي ڪو
 دل ٿي چاهي ڪاريون ورديون ساڙي ڇڏجن
 دل ٿي چاهي خاڪي ورديون لاڙي ڇڏجن
 دل ٿي چاهي ماڻهن کي ڪا سوچ نئين ڏيون
 دل ٿي چاهي جذبا جاڳن لوچ نئين ڏيون
 دل ٿي چاهي تارن سان ڪا شام ملهايون
 دل ٿي چاهي چنڊ سان گڏجي گيت ڪي ڳايون
 دل ٿي چاهي چنڊ سان گڏجي گيت ڪي ڳايون

هوا خاموش ٿي وئي آ

پرين تنهنجي وڃڻ کانپوءِ
 هوا خاموش ٿي وئي آ
 ڪلا خاموش ٿي وئي آ
 لڙن ٿا شام جا پاڇا
 ويڃين ٿو تون مشائخ ڏي
 رڻ ڪانڌي ڪري دانهون
 ٻڌي پو ڪير هي آنهون
 لٿل چهر وڏسي تنهنجو
 حنا خاموش ٿي وئي آ
 گگن ۾ گيت تنهنجا هن
 بڻيا سي ميت تنهنجا هن
 اڃان ساريون هي سڳداسي
 سڏن ٿيون لاڙجون توکي
 انگورن جي ولين جهڙيون
 تنهنجون ڳالهيون هيون اهڙيون
 ٻڌائي ڪير هائي سي
 ڪٿا خاموش ٿي وئي آ
 پرين تنهنجي وڃڻ کان پوءِ
 ❀

ڪي انگ اگهاڙا ماڻهو هن

اوڏيهه منهنجي جا رکوالا
 هڪ ڳالهه ته ٻڌاڇ ڪن ڏئي
 آ دعويٰ تنهنجي هر ويلى
 مان مظلومن جو ساٿاري
 چئين، محڪومن سان آ ياري
 آ دعويٰ تنهنجي ڪوڏرڳو
 آ تنهنجي منهن پر ڏوڏرڳو
 تو ڪڏهن ڪنڌ واري ڏنوا؟
 ڪي تنهنجي گهر جي پاڙي پر
 ڪي پيٽ بڪايل ماڻهو هن
 ڪي انگ اگهاڙا ماڻهو هن
 تو تن جو ڪهڙو داد ڪيو
 جي غربت پيڙهيا ماڻهو هن
 اوڏيهه منهنجي جا رکوالا
 آ تنهنجو پيٽ ئي ڪونه ڀريو
 تون پاڻ اگهاڙو گهمندو آ
 تون ڪهڙو ٻين کي اوڏيندي؟
 ۽ ڪيئن تون ٻين کي ڏٺو ڏيندي؟
 اوڏيهه منهنجي جا رکوالا!
 هڪ ڳالهه ته ٻڌاڇ ڪن ڏئي؟
 ❀

ماريو ويو

اي سنڌڙي تنهنجي گهوٽن کي
ڪٽ ساڙيو ويو ڪٽ ماريو ويو
ڪو ڦاهي ۽ ڦندي چاڙهيو ويو
ڪو باهه وڌي ۾ هاريو ويو
ڪو ٿاڙچر ۾ آ ڳاريو ويو
۽ جسم آ ڪنهن جو ڪاريو ويو
ڪو چيريو ويو ڪو ڌاريو ويو
اي سنڌڙي تنهنجي گهوٽن کي
ڪٽ ساڙيو ويو ڪٽ ماريو ويو

ڪو پيڙهيو ڪو تڙپايو ويو
۽ ڪنهن کي زهر پياريو ويو
ڪو بدن آ برف سان ٺاريو ويو
ڪو شائن سان آ ماريو ويو
آ روڊن تي رت هاريو ويو
ڪٽ قيد عمر ۾ گهاريو ويو
اي سنڌڙي تنهنجي گهوٽن کي
ڪٽ ساڙيو ويو ڪٽ ماريو ويو.

دیر و ط

چا ناز نوبيليء جو
من ڪي ته ويو موهي. انداز سهيليء جو.

هي ڪوٽ ڪري پوندا،
 ايمان پڪو رکجان، ڏونگر به ڏري پوندا.
 ❀

رت چاڻ جي رُت آهي،
 تون شهر نه وڃ پيارا، چڪتاڻ جي رُت آهي.
 ❀

مون سر کي نوايو آ،
 اي سنڌ اڳيان تنهنجي، مون ڪنڌ جهڪايو آ.
 ❀

تون سار اماڻين ٿي،
 مان سمجھان ائين تو ڀيو جن پيار اماڻين ٿي.
 ❀

ڪا مند ته اچڻي آ،
 ۽ سنڌ جي ويرين کي، ڪا باھ ته لڳڻي آ.
 ❀

هي رب رکيو تنهنجون،
سي تير پيون تائن، اي يار اکيون تنهنجون.
❀

چا پيار خطن ۾ آ،
سا ڪانه ڪٿي هوندي جا خوشبو بدن ۾ آ.
❀

ڪا سونهن پري آهي،
من روز لڇي تنهن لاءِ، دل جنهن لاءِ چري آهي.
❀

سردار مديني ۾
مان يار وڃي رهندس، هر ٻار مديني ۾.
❀

رک پيار اکين ۾ تون،
ڪر هاڻ ڪٿي پنهنجو ويهار اکين ۾ تون.
❀

بي داد جي نگري آ،
احساس پيا ٽچڪن، ڇڻ دنيا سگري آ.
❀

آ پنڌ اڃان پرتي،
نه ترس ڪٿي پيارا! منزل ته گهڻو اڳتي.
❀

ڇا ناز نوليءَ جو
من ڪي ته ويو موهي، انداز سهيلي جو.
❀

هر ويل پئي چڪيا،
جي جهير ڏنا هن تو سڀ جهير نه ڪنهن سببا.
❀

ڪجهه ڏيان ڌري ڏي تون،
اڄ پياس لهي من جي، مڌ اهڙو پري ڏي تون.
❀

مجبور ٿيون اڪيون
ڪا ديد نه ٿي تن ڪي، بي نور ٿيون اڪيون.
❀

بارات جي موسم ۾
اڃ ياد وري آئين، برسات جي موسم ۾.
❀

تون پير سنڀالي وڃ،
اڃ شهر ۾ آ ڪرفيو گهٽ گهيڙ سنڀالي وڃ.
❀

اڻموت وئي گهائي،
هيءَ مند ڪٿان آئي، جا گهوٽ وئي گهائي.
❀

سڀ درد ڀلائي ڇڏ،
هٿ ڪوبه نه اڳهندو آ، تون لڙڪ لڪائي ڇڏ.
❀

برسات وسي پوندي
۽ تون جي پرين ايندي ها، باڪ ڦٽي پوندي
❀

هي جيءَ جهري پوندو
جي دير ڪندي دلبر، هي هانءَ چڱي پوندو
❀

مارو ته هيا منڙا،
پر تن جا ڏنا ها مون، ليڙون ته هيا لڙا.
❀

اقرار نه ٿا ڄاڻن،
بي درد اٿئي ماڻهو ڇو پيار نه ٿا ڄاڻن.
❀

استاد بخاري کي پيٽا

آنڌي ڪيڏي ڏيهه ۾ ڏينهن به ٿي ويو سياهه،
'وطن ۽ ويساهه' سودا چڏن ڪينڪي.

تنهنجا سندر گيت، جڙ ته پٽائي پاءُ تون،
'او تون ۽ جوتون'، جرڪن چاندوڪيءَ جيان.

ٿر تي پوندا مينهن ۽ رچندا رنگ گلاب جا،
ويندا ڏينهن عذاب جا، 'ماندي ٿيءَ نه ماروي'.

ڪاچي مٿان ڪونجڙيون، ساز آواز سنگيت،
'گلدستي ۾ گيت'، ڪيڏا سندر ٿا لڳن.

ويهه نه چپ سبي ڏسي رتو چاڻ،
'ڪوڪڙ يا ڪلياڻ'، ٻن مان هڪڙي ڳالهه ڪر.

'گهڙيا سي، چڙيا، رات نه ڪٿي ترسيا،
وڃي ٻئي ڀري ٿيا، ماڻڪ موتي ميڙئي.

سِرُّو

نم جي تڏڙي چانو
شايد هو اچي پئي
کان کان کن تا کانو

ٽيبل تي اسڪاچ¹
 جيمخاني ۾ شور هو
 اڌ . اڳهارو . ناچ

جرڪي پوندي جوت
 رات به رمندي ولهه جي
 مڌ پيالو اوت

آئي نه ڪڏهن هوءَ
 اڃ به لهندي سج جي
 گهائي ڪويل² ڪوءَ

يوڳي ويٺو فرد
 وڇڙي هو محبوب کان
 تنهائي جو درد

نم جي تڙي چانو
 شايد هوءَ اچي پئي
 ڪان ڪان ڪن ٿا ڪانو

۶

¹ اسڪاچ: شراب جو قسم

² ڪوءَ: ڪوڪ

تيز وسيو ٿي مينهن
ياد اچي ويو اوچتو
وچڙڻ وارو ڏينهن.

چوٽيءَ ڳاڙهو گل
وٺڻ پوني آ وٺي
شهر ۾ هو هل

خوشبو گل گلاب
توسان، اڳيل او پرين!
منهنجو هر هڪ خواب

سچل تنهنجا بيت
جرڪن چاندوڪيءَ جيان
ساوا، پيلا ڪيت

هاڻيڪو نظم

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
ماڻهو خوشيون اوڀرين!
پورو ٿئي جي خواب

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
رڻي کي منهن تان ڪري پري
ايڏو ڪر نه حجاب

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
ترجي نظر جو وار آ
اڪيون جهڙو عقاب

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
يادون تنهنجو آڻيون
موڪل ڪو ته جواب

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
اوسيئڙي ۾ ٿو رهان
نيٺ وهائن آب

ڪڻڪن ۾ پيو لاپ
پري پاڻي ڪوه تان
چلي چال نواب

کٹکن ۾ پيو لڊ
ڪوڪو سهندو گهاٽو هي
تڪو تيز شباب

کٽڪن ۾ پيو لڊ
دل ۾ کليل درسندا
اڇ تون بي حساب

کٽڪن ۾ پيو لڊ
پئي نه پتو ڪو عشق ۾
ڪهڙو ڏوھ ثواب

کٽڪن ۾ پيو لڊ
پاءُ نه نيرو تون وڳو
ڪنديءَ تون قواب

کٽڪن ۾ پيو لڊ
سيارو ڪٽيم سوڳ ۾
ناهي ڪو احباب

کٽڪن ۾ پيو لڊ
ڳاڙها جهنڊا ڳوٺ ۾
ايندو انقلاب

سڄائي اشاعت گهر جا شايع ٿيل ڪتاب

500	مترجم: يوسف سنڌي	1. هڪ سئو تاريخ ساز شخصيتون
550	يوسف سنڌي	2. سنڌي ادب
350	يوسف سنڌي	3. هل ته دهلي گهمون (سفرنامو)
80	يوسف سنڌي	4. هوگو شاويز
80	مترجم: يوسف سنڌي	5. سنڌ سان ڇا ٿيو؟
200	يوسف سنڌي	6. چلو چلين پنجاب (سفرنامو اردو)
100	يوسف سنڌي	7. ڪڏهن، ڪيئن ۽ ڪٿي
130	نجم عباسي	8. ڪرنيو پر لڪيل ڌاري
130	ذوالفقار ڪانڌڙو	9. بند ٿي ويل دروازو (ڪهاڻيون)
180	نصير ميمڻ	10. سنڌ: سوچون ۽ سوال
390	مريم مجيدي	11. نيراناڻي نيڻ (شاعري)
150	ذوالفقار سيال	12. بارش کانپوءِ (شاعري)
130	پرويز	13. دل جي دري (ڪهاڻيون)
130	مشتاق سعيد	14. ڌيمي وهڪ دريا جي (شاعري)
120	اياز امر شيخ	15. ٽڪرا ٽٽل وجود جا (شاعرانو نشر)
350	پرويز	16. پيهي جان پاڻ پر (آتم ڪهاڻي)
160	مشتاق سعيد	17. پرپور سمندر گرجي ٿو (شاعري)
190	نصير ميمڻ	18. بدلجندڙ دور ۽ سنڌ
150	حفيظ خان/پرويز	19. ويندڙ رت جي شام (ڪهاڻيون)
190	يوسف سنڌي	20. چڱو قاسم قاسم موڪلائي ڪانهي
150	مير حاجن مير	21. نيرا خواب (شاعري)
300	يوسف سنڌي	22. هڪ سنڌ به نظام (ڪرانا لاجي)

گهرائڻ لاءِ لکو

سڄائي اشاعت گهر

دڪان نمبر 42 رابع اسڪوائر

گاڏي کاتو حيدرآباد

فون: 03013640468

تخليقي شاعري ذهن ڏونڌاڙي ڇڏيندي
آهي تخليقي شاعري رڳو حال جي ترجمان نه
هوندي آهي اها ماضي سان گڏ مستقبل جي
آئيند دار به هوندي آهي. جيئن مير حاجن مير
جي هيءَ وائي آهي

دل جي گهايل گهاٽ تي

نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو

نيٺ پنهنجي ديس تي

ڪاري ڪاري پاڻ تي

نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو

پر پر باهيون ٿيون ڀرن

ٿر جي واري واٽ تي

نيٺ چمڪي ڇنڊ پوندو

وسير سومرو.

مير حاجن مير بهترين انداز ۾ پيار محبت ۽ زندگيءَ جي مختلف
رُخن سان گڏ سماجي چڱاين لڳائين، هي حسين، نا انصافين ۽ ٻين امڙن
انٺيڪ مسئلن ۽ مامرن کي پنهنجي شاعراڻي حس ۽ حواس سان جهيڙو آهي.
پروفيسر عزيز ڪنگراڻي

مير حاجن مير جو پهريون ڪتاب ”رنگ خوشبوءِ ۽ گل“ کان ليرا
خواب وارو سفر متناسب لڳو مڦوڻ ائين آهي ته ماڻهو جي پهرين وڪ کان
هي وڪ اڳيان هجي ”نير خواب“ ۾ غزل ۽ مختلف صنفن تي ڪيل مشق
سلي لڳي

تون نه پنهنجو ڪندين، آئون ويندس رلي

آءُ مون ڏي وري تون ندي، جيان چلي

ندي جيان چلي موت کائڻ وارو وڻندڙ استعارو آهي

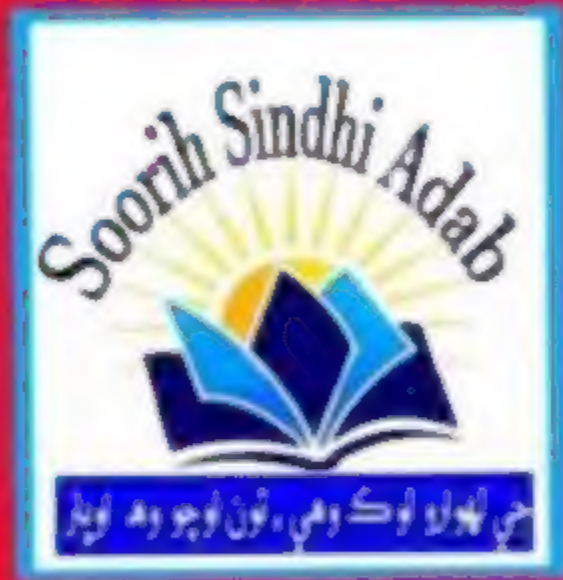
مير حاجن مير جي شاعري مون کي گهڻن سنڌي شاعرن کان پختي ۽

گهري لڳي

ج. ۴۰. منگهائي

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميراڻي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488